kaynak

BALIKESİR HALKEVİ

ÜÇUNCÜ YIL 35

19 İlkkânun 1935

Sayfalarımız devriminin ve Halkevlerin çizdiği derin ve geniş anlamının içine giren bütün yazılara açıktır.

İÇİNDEKİLER

Altıncı arttırma ve yerli mallar haftası		Z. Günöz
Namık Kemâl		Abdulbaki Gölpınarlı
Namık Kemâl Gecesi		* * *
Büyük Ölü için		Feridun Ankara
Yıl dönümünde	(Dizem)	R. Gökalp Arkın
Asar Ilıcası		E. Yalçın Kaya
Takvim yaprakları		Mükerrem Kâmil Su
Hacı İl bey		Kerim Kâni
Çakıcı		Hakkı Akay
Balıkesirde yatırlar		M. Yasa - H. Korkut
Adlar üzerinde inanmalar		Osman Balkır
Şeyh Bedrettini simavî ve İvrindi		R. Gökalp Arkın
Orman davamız		Haydar Yaman
Halkevinde Edebiyat gecesi		* * *
Tutum ve Biriktirme haftası		* * *
Çepniler		Hüseyin Namık
Bir tenkit için		Hakkı Akay
Sakat	(Öykü)	Müştak Baykal
Tenkit		M. Adak
Küskünüm	(Dizem)	Halil Zezai
Taptığım yasa	(Dizem)	Ferudun Ankara
Buç esinler	(Dizem)	Uluğ Turnalı oğlu
Baba Hatiçe		H. İbrahim Pazarcık oğlu
Bizim terzi	(Piyes)	M. Korhan
Yerli malı	(Dizem)	Cemalettin
Nehir	(Dizem)	N. Duran
Geçmek istiyorum	(Dizem)	Güner
General ve asker	(Nesir)	Mithat bilgili han

Kaynak sayın okurlarının sonsuz güzel yıllara, Doyumsuz bayramlara erişmesini diler.

İyesi: T. Fikret Silay — *Yayın Direktörü: Abdi Ağabeyoğlu*

kaynak

Balıkesir Halkevi Dil, tarih edebiyat şubesince çıkarılır Aylık Kültür dergisi

Altıncı arttırma ve yerli malı haftası

ZİYA GÜNÖZ

Bugün; altıncı, ulusal artırma ve yerli malları haftatası içindeyiz. Bugün; Türk parasının sağlamlaşması, Türk ekonomisinin yükselmesi için artırma işine önem verdiğimiz bir gündür.

Bugün; hilelerini altın yaldızlarla kapatan, paramızla kendimizi için için kemiren, sarartan ve öldüren yabancı mallarına karşı kapılarımızı kapadığımız, yerli mallarımızın gelişini düzeltmek için yeni bir alana atıldığımız ekonomik bir gündür.

Altı yıl değil, daha fazla bu ideal peşinde koştuk, koşuyoruz ve ölünciye kadar koşacağız.

Para arttırmanın hayatın acılıklarını karşılaması, karakterimizi zarardan koruması, Türk sanat ve ilmine yaşamak gücünü vermesi, malî erkinliğimizi yükseltmesi, paramızın değerini yükseltmesi, büyük fabrikalara, yeni iş hayatına can vermesi yönünden ferdî, soysal, ulusal, sosyal bir önemi vardır.

Herkes para arttırmayı ulusal, bir ödev bilmelidir.

Şu birkaç yıla bakarsak, arttırdığımız paraların yarattığı işler karşısında irkiliyor, heyecana düşüyor ve sarsılıyoruz.

Arttırmanın bir anlamı, diğer bir yönü de yerli malı, Türk malı kullanmaktır. Yerli malı, yaban malı derken göreceğimiz ve anlıyacağımız şey güzelliği maddede değil maneviyatta oluşudur.

Türk malı güzeldir. Türk malında; Türk mühendisinin, Türk kimyagerinin, Türk işçisinin, Türk köylüsünün alın teri saklıdır. O, bulunduğu sosyetenin malıdır.

Türk işçisinin, Türk mühendisinin, Türk sanatkârının çıkardığı mal daha değerlidir.

Para biriktirelim. Güzelliği Türk malında görelim ve onu seve seve kullanalım.

TÜRK TARİH KURUMU KÜTÜPHANESİ

NAMIK KEMAL

ABDÜLBÂKÎ GÖLPINARLI
Necati Bey Öğretmen Okulu ve lisesi edebiyat Öğretmeni

Eski edebiyatımızda milliyet duygusunun bulunmadığı iddia edilemez. On beşinci asırda Alişir Nevaî «Muhâkemetül lûgateyn» adlı kitabında Türkçenin İran dilinden daha yüksek ve daha zengin olduğunu bilgiye ve mantığa dayanarak söylemişti. On altıncı asırda azeri ülkesinde yetişen büyük Türk şairi Fuzuli, kendisini

Ey feyz reşmendei her rûmü Acem
Kıldın Arabı afsahı nev'i âdem
Kıldın şuarâyi Acemi İsî dem
Ben Türk zebandan iltifat eyleme kem

Rubaisile «Türk zeben» olarak takdim eder ve Hadikatüs suada mukaddemesinde de Türkleri «Eizzei etrâk» diye öğer ve yine ayni asırda Baki, başta olarak bütün Türk şairleri, Türk edebiyatının İran edebiyatından yüksek olduğunu söyler ve sözlerini yazılarile ispata çalışırlar. On yedinci asırda hatai, hamsesile Nevainin başladığı işi bitirmeğe çalışır ve Genceli Nizami ile boy ölçüşür.

Bütün bu şairlerin yazılarında bir millî gurur duymamak imkânı yoktur. Zamanlarını da tamamile temsil etmişlerdir. On sekizinci asırda gelen Nedim ise edebiyatımızda büsbütün yeni bir varlıktır. Edebiyatımızı objektiflikten - divan edebiyatının tekniği içinde ne kadar mümkünse - kurtarmış ve sübjektifliğe çıkarmıştır. Fakat bütün bu asırlarda edebiyatımızda tam ve şuurlu bir milliyet duygusu bulamayız Zaten bunu aramakta manasızdır. Çünkü bu devir ümmet devridir. Meydana gelen milletseverlik, ancak bir devletseverlik mahiyettedir.

Millet sözünün anlamı bile başkadır ve şeriat hükümlerine millet denir. Vatan ise doğrudan doğruya insanın doğduğu memlekettir. Umumî vatan mefhumu hiç yoktur. Şairlerimizden hatta Karslı İfşaî gibi son Rus harbi muhacirlarından olup baştan başa içten gelen bir memleket duygusuyla vatan redifli şiir yazanlar bu şiirlerinde ancak ve ancak kendi doğdukları ve yaşadıkları yerleri özlemişler, onun için ağlamışlardır.

Bize umumî vatan mefhumunu duyuran, millet sözünü asrî anlamile söyleyen, varlığımızda sönmez bir vatanseverlik ateşi yakan şairimiz, Namık Kemaldir.

Fuzuli nasıl elem şairi; Nedim, nasıl neşe şairi ve Galib nasıl hayal şairi ise Kemal de vatan ve millet şairidir. Fuzuli, Baki, Nedim ve Galip, nasıl devirlerini tamamile bize nakledebilen, devirlerinin duygularını bize anlatan, o devirleri elân yaşatan şairlerse Kemal de devrini tamamile yaşatmış bir şair ve nasirimizdir. Ancak bu büyük şairlerle Kemalin arasında bir fark var: Fuzulinin yalnız yokluğu isteyen; yanan, eriyen mistik ve feragatkâr aşkını bugün duyarız, fakat yaşayamayız. Bakinin, Nefinin şiirlerinin anlamları, bizim için bir tarihdir. Nedimin terennüm ettiği Lâle devri muhayyilemizdedir. Fakat Kemalin bize verdiği vatan sevgisi, milliyet duygusu, kalbimizdedir. O, bize bir inan olmuştur. O sevgi ile yaşayoruz, o sevgi ile yaşatacağız,

Büyük şair Hamidin «hem sual, hem cevap» adlı makalesinde dediği gibi «Kemal ibtidai değil, ezelidir. Yahut Humer gibi, Virjil gibi ibtidaidir». Ve «Kemalin bize yadigârı kalan en dahiyane ve en paydar olacak eseri vatan mahabbetidir. Vatan mahabbeti, bizim içimizde vaktile uhrevî bir mahabbet idi. Kemalin zuhurile dünyevî oldu. Onu vaktile kimimiz cennet köşesinde, kimimiz meyhane köşesinde, tekâyada, merâkıdı evliyada, arıyorduk. Kemal, o mahabbeti, vatanın kalbinde ve

milletin vicdanında kalmak üzere vücude getirdi, Bu, bir inkılâbdır ve bu inkılâbı onun asarı kalemiyesine ve muhalledatı edebiyesine medyunuz».

Kemâl, karam olmuş bir vatanda mürailerin her işi « sayei şahane » de mükemmel gösterdikleri bir devirde

İşte can verdi vatan dainine, hürriyetine,
Buyurun kanlı musallâya Huda hürmetine!
Hakka karşı duralım E - r kişi niyetine!
Vatanın bağrına düşman dayadı hançerini,
Yoğimiş kurtaracak bahtı kara maderini

diye doğruyu apaçık olarak bağırmıştı. Ve bu feryada ancak mahvolan devletin yerine yeni ve canlı bir devlet kuran ve türklüğü kurtaran Kamâl Atatürke cevap vermiştir.

Kamâl, kendisiyle beraber zülum ve istibdatla mücadeleye girişenlerin bazılarında olduğu gibi bıkkınlık ve yeis duymamış ve ölüm döşeğinde iken bile son yazdığı şiirde

Bir kızım var, sana kurban olsun
Oğlumun merkadi al kan olsun!

diyerek mertliğini göstermişti.

Vakfeyledim vucudumu ben rahı millete,
Bezleyledim hayatımı fikri hamiyete.
Cismim ademde olsa da hanun boğar seni,
Vermem mecal ben sana kalka hıyanete

dörtlüğü ile ruhundaki kırılmaz, sarsılmaz metaneti gösteren Namuk Kemâl, zindanlarda bile vatanının garipliğini düşünmüş, milletinin yaralarını doşmiş bir kahramandır.

Dehanın en kısa ve doğruya en yakın tarafı istikbali görmekse bu Vasıf Kemalde mükemmel bir suretle vardır. Eserleri eski, tiyatroları tekniğe muhalif, uslubu romantik olabilir.

Fakat bize verdiği heyecan eskimemiştir, yıpranmamıştır, ezeli ve ebedidir. Bunun içindirki Kemâli anınca onunla beraber bu dörtlüğü okuruz :

Musırrın, sabitim ta can verince halka hizmette
Fedakârım kalır eskârı daim kalbi millette
Denir bir gün gelir de sayei feyzi hamiyette:
Kemalim sengi kabri kalmadıysa namı kalmıştır

Halkevide yapılan Namık Kemal Gecesi dolayısile

Hatunoğlu : HAKKI SÜHA

Halkevinde yapılan Namık Kemal gecesinin hâlâ ruhlarımızda silinmiyen izleri ve etkisi var.

O gece büyük şair ve yurt severin özgülüklerini çok güzel inceliyen ve Namık Kemalin eserlerini bütün güzelliğile gözlerimizin önüne koyan öğretmenim Abdülbaki Gölpınarlıyı dinledik ..

Sevgisi ve gönüllerimize sunduğu aşkı benliğimizde kökleşen yüksek duygulu şairi böyle bir ağızdan dinlemek o gecenin değerini bir kat daha arttırdı ve yükseltti.

Ben de diyebilirim ki Kemal büyük bir şairdir . Kemal edebiyatımızın dönüm noktasıdır. Fakat bütün üstün olan özgülüğü onun bize yurt sevgisini özgenlik aşkını esinlenmesi ve aşılamasıdır . Onun zamanına gelinciye kadar gönüllerde sönük ve uyuşuk bir halde duran yurt sevgisi , özgenlik aşkı Kemalin gayretile dirildi ve parladı.

Onun bağrında ki kızıl alevi hiç bir kuvvet söndüremezdi.Kemal yurt, özgenlik diye durmadan haykırdı. Gönlündeki kutsal alevin kıvılcımlarını her yanına yaydı. O zamanki hükümet bu kutsal şuleyi de söndürmek istedi . . Kafaları örümcekli , kalpleri yosun tutmuş canavarlar ona saldırdılar. Fakat o sönmedi, söndürülemedi. Karşısına çıkanlar Kemalin alevile yandı, kavruldu.

Bence Kemal bir sonrasızdır . Dünya durdukça Kemal sevgi ile anılacaktır.

Kemalin her eserinde yurt aşkının, yurt bağlılığının ötüsünü görürüz. Onun yaydığı kıvılcımıla bütün gönüller tutuştu ulusal duyguyu, ulusal aşkı bize ilk defa duyuran Kemaldir . Batıyı , geleceği bize ilk gösteren ve bakışlarımızı o tarafa yönelten Kemaldir .

Bizde romanı, tiyatroyu kaleme alan Kemaldir.

Eğer Kemal gibi oke bir şair gelmeseydi Şinasinin açtığı yol silik bir izden ibaret kalacaktı.

Türk Ulusuna bu kadar hizmetlerde bulunan bu anıtsal baş önunde eğilmemek, hürmet ve sevgi duymamak hangi Türkün yapabileceği bir iştir . Kemalin sevgisi her Türkün gönlünde kökleşmiştir . Bazı kalpleri taş kesilmiş , yosunlaşmış ruhları kap kara olan kimseler Türkün bu kutsal güneşine çamur atmak cesaretini gösterdiler, ne gaflet !..

Kemal aşkını hiç bir kuvvet sarsamaz. Buna inanımız vardır.

Kemal devrime bilerek ve hakkın galebesi için özverenliğe katlanarak giriyordu Onun dayanımı çelikten daha sertti . Kırk dokuz yıllık ömründe hep heyecanlı, fikrinde ve hissinde samimî idi. Milletinin yıkımlarından heyecan duyarak bütün ömrü bir ıztırap teranesi ile geçti.. Kemal bütün yazılarında sosyal yaraları deşti. Kemal çok çetin bir devirde yetişti. Böyle bir devirde bile Kemal; durmadan, yurulmadan, bıkmadan haykırdı, vicdanındaki yurt aşkının içten sıcaklığını bütün kalplere döktü. O, o kadar içli, o kadar yüksek bir varlıkdı. Ulusunun uğradığı yıkımları gördükce günden güne eriyordu.

Kemal yurdunun ve ulusunun uğrunda hayata genç çağda gözlerini yumdu .

Onun sevgisi gençliğin kalbinde sönmiyen bir güneş gibi ebediyen yanacak ve parlıyacaktır.

Bize Kemal gecesini yaşatan Halkevimize ne kadar teşekkür etsek azdır.

Halkevimizde Namık Kemali anma gecesi

Büyük vatan sever şairimiz Namık Kemalin ölümünün 47 inci yıl dönümü olan 2 birinci kânun 935 pazartesi günü akşamı Halkevimizde bir Namık Kemal gecesi yapılmış ve büyük şair, candan saygılarla anılmıştır. Aydın bir halk topluluğu salonu hıncahınç doldurmuştu. Programa İstiklâl marşile başlanmış ve marş ayakta büyük bir saygiyle dinlenmiştir. Marştan sonra şair ve vatanseverin büyük bir fotoğrafisi sürekli alkışlarla sahnenin yöneyine konmuştur. Lisenin üçüncü sınıfından 65 Muzaffer , Öğretmen okulunun son sınıfından 31 Fahri, lisenin ikinci sınıfından 146 Sırrı Namık Kemalin şiirlerini okumuşlar ve öğretmen okulunun son sınıfından R. Gökalp Namık Kemal için yazmış olduğu şiiri inşat etmiştir. Gençler okumalarını çok güzel başarmışlar ve derin bir heyecanla alkışlanmışlardır. Bunlardan sonra Necati bey öğretmen okulu ve lisesi edebiyat öğretmeni Abdülbaki Gülpınarlı sürekli ve heyecanlı alkışlar arasında sahneye çıkmış ve Namık Kemalin:

Refahı millet için terki rahat eyliyelim,
Vatan yolunda yürü, azmi gurbet eyliyelim!
Müyesser olmaz ise bari mülkün ihyası,
O yolda ölmeğe ısrarı kudret eyliyelim!
Medarı izzü refah, ihtiyarı mihnettir;
Hükûmet ise garaz halka hizmet eyliyelim.

* * *

Kurban edip vücudumu benrahı millete,
Terkeyledim hayatımı fikri hamiyete.
Cismim ademde olsa da ruhum boğar seni,
Vermem mecal ben sana halka hiyanete!

* * *

Ne şandır hak yolunda halka bezli can edip durmak
Ne devlettir şehidi zihayat olmak bu dünyada!

Parçalarını okuyarak konferansını başladı. Ve Namık Kemalin atalarına ve bunların yaşayışlarını ve ölüşlerini anlatıp Türk oğlu Türk olduğunu söyledikten sonra hayatını vatan ve millet uğrunda çektiği eziyetleri, uğradığı mihnetleri, hülâsa çocukluğundan ölümüne kadar geçirdiği halleri, azim ve metanetini büyük bir heyecanla anlattı. Sonra sosyal yaşayışımızda ve edebiyatımızda yaptığı devrimi anıp birinci İnönü muzafferiyetini kutlulayan Namık Kemalin oğlu Ali Ekrem Bolayerde ulusumuzun göz bebeği Kamâl Atatürkün verdiği cevabı okudu. Namık Kemal hakkında büyük şair Abdülhak Hamidin Fikrini gösteren «hem sual, hem cevap» adlı betbetgesile mektuplarından bazı parçalarını ve Süleyman Nazifin «Ruhu Kemal ile hasbihal» adlı çok güzel yazısını göz yaşlarile okudu. Halk da büyük bir heyecan ve duygu ile dinlediler. Kemalin tiyatro, roman, gazetecilik, tenkit ve muhaddeme tarzlarındaki çalışmasını ve şiir ve bunlardaki kudretini andı. Halk dilini edebî dil yapışını, bize millet ve milliyet, vatan ve fazilet duygularını veren bu büyük şair ve vatansever edibimizin sözlerine yaşayış se ölüşünde en canlı bir örnek olduğunu söyledi. En sonunda Namık Kemal hakkında son zamanlarda çok âlî iftiralarda bulunan şüpheli adamların yalnız kendilerine ait olan sözlerini büyük bir heyecan ve nefretle tersledi. Ve vatan sevgisini, ulus benliğini canlandıran cümuriyet gençliğinin Namık Kemali unutmıyacağını, vatanseverliği bize öğreten bu büyük adamı daima anacağını, bizi bugünkü ulusal benliğe ve cumuriyete kavuşturan Atatürkün izinden gideceğini söyleyip sözlerini bitirdi. Konferansının arasında Namık Kemalden çok güzel parçalar da okuyan değerli aytaç çok uzun süren alkışlar arasında sahneden çekildi.

Büyük ölü için

F. ANKARA

Türk u'usu, her çağda kucağında yaşattığı büyüklerle öğünebilir. Bu öğüncün yersiz olmadığına, olmayacağına tarihi tanık tutabiliriz. 19 zuncu yüz yılda, geriliyen kafalar büsbütün çığırdan çıktı. Osmanlı İmperatorluğunun yıkısında baykuş gibi ötdüler. Diğer tarafta ileriyi kavrayan dımağlar yeni hamlelerle bu yıkım üzerine temel atmağa uğraştılar. Maddî, manevî çöküntülerin altında inliyen ulusu, yurd doyuramaz oldu. Vatan için, ulus için çalışan şahsıyetler, sultanların karektersiz iradelerine kurban gitti. Bir ağacın olgun meyvaları gibi zevkın, keyfin uğrunda tüketildi. Nihayet, soyunun öcünü almak, yurdunun hıncını çıkarmak için vicdanının sesine koşan bir yurt sever çıktı: Namık Kemal..

Zekâsı ile kalbini perçinliyen büyük vatan babası Namık Kemal.. Kalemi kalkan gibi kullanan, sesi vurd ufuklarında dalgalanan Namık Kemal .. İstipdada baş kaldıran, Sultana karşı koyan Namık Kemal. O günün dalkavuk paşalarını, sinsi ricalini mezar taşları olarak tavsif eden Namık Kemal ..

Bu sihirli ses, toprağa gömülüşünden 47 yıl sonra da hâlâ kulaklarda aks, kalplerde yerediyor, edecektir de. Ayni ses, yüz yıllarca, daha doğrusu Türk başarımının, Türk gücünün devamınca, heyecanından, inanından bir parça bile feda etmiyecektir. Türk göcünün yaşaması ebedî ve ezelidir. Olacaktır da..

Onu, anlatmak çok zor. Bu da suçsuz görülmelidir. Bu büyük şahsiyeti seven bir kimsenin verimsiz kaleminden dökülen satırlar onu, tam anlatamıyorsa bu konusunun yüksekliğindendir. Aczini samimiyetine bağışlamalı dır.

YILDÖNÜMÜNDE

Kırk sekiz hançerle dağlanır kalbim
Ölüm yıllarını durup anınca.
Birden gözlerime bağlanır kalbim
«Kemâl öldü» sözü tekrarlanınca.

Vatan sevgisile coşar çağlarım
Yurd aşkını öz ülküme bağlarım,
Yadınla içimi çeker ağlarım
Adın dudağımda dalğalanınca.

Seni ilk önce ben görmek isterim,
Vatan müjdesini vermek isterim;
Ben de ermişlere ermek isterim
Hislerim kafamda halkalanınca.

Dönmedin o yolda bir azimetten
Milyonla kalp bağlı sana milletten;
Bir «Kamâl» kurtardı vatanı dertten:
Andımız, andınla çalkalanınca.

Namık Kemalın aziz ruhuna:

Kalbimizde senin ateşin yanar,
Dilimiz her çağda adını anar,
Yürekte bir köşe yıllardır kanar
Yokluğun kor olup gözde yanınca.

İ

Her Türkün dlinde dolaşır adın,
Vatan timsalisin, fani olmadın.
Kurtulan vatanda bulunamadın
Ağlarız, yokluğun hatırlanınca.

«Köpektir zevk alan» sana sitemden;
Güneşe kaş çatmak çıkar bu kemden.
Bir hisse kapılıyor gönül her demden
Vatan sözü dilde çalkalanınca.

Ey Kemâl, suçsuz gör, dilim dönmüyor!
Bunlar değerine denk görünmüyor.
Ne çare, gönülde ateş sönmüyor:
Kemâl öldü sözü tekrarlanınca.

10/11/935 R. G. ARKIN

ASAR

Müzeler Şubesinden : E. Y. KAYA

Bir senedenberi bulunduğum Balıkesir mülhakatını şimdiye kadar gezemdiğimden köylerinin tamamile yabancısıyım. Halkevleri Müzeler kolunun bir tetkik

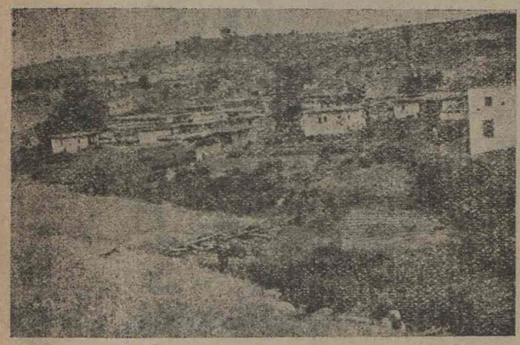

Asar Köyünün görünüşü

seyahatı son günlerde küçük bir imkân bahş etmekle bundan istifadeyi düşündüm. Bigadıç nahiyesi merkezinin şarkında ve mezkûr nahiye merkezine tahminen 15 kilometre mesafedeki (İlyaslar) köyü ile bu köye pek yakın bir dağ arkası olarak «Asar» ılıcasında gördüm.

(İlyaslar) köyü yüze gülen bir vadinin içinde oldukça ziyalı ve büyükçe bir köy. Bu köye girerken düz ova içinde yükselmiş bir kaya ile bu kayaya oyulmuş eski (Feriçya) tarzındaki iki mezar nazarı dikkatımı celbetti. Küçük dört köşe birer delikten ibaret olan methallerinde eskiden birer kapak bulunduğu bu yerlerin kenar yivlerinden anlaşılan bu odaların her biri iki kişi için oyulmuş, her türlü tezyinattan ari ve ancak her iki cesedin konacağı mahalleri birbirinden ayıracak darlıkta ve alçak bir bölmeyi ihtiva edecek şekilde yekpare kayaya insan elile yapılmıştır. Her hâlde bu mezarlar milattan bir kaç asır evveline aittir. Zira muahhar asırlara ait eserleride «Asar» ılıcası köyünün garbına tesadüf eden sırt üzerinde görüyoruz. Bu köyde bir kaç haneliktir. Ve sıcak sularının şifabahş tesiri ile meşhurdur.

Bu gün için iki kısımdan ibaret basit bir kaplıcası var. Mevcut eser pek yenidir. Asıl eski devirlere ait eserlerinde mevcudiyetini izlerile anlıyoruz. Bu günkü sıcak sulara taksimat yapan tesisatla kısmen yıkık bir halde mevcut ve büyük uzun taşlardan yapılma köprü kemeri (Roma - Bızans) devri bakayasındandır. Kezalik dört kale dıvarının mürabba şekilde çevrelendirdiği yerde bir « ağura » olacaktır. Sonraları bu mahal tadilâtla tahassun mahalli olarak kullanılmıştır ki bilâhare yenilendiği anlaşılan ve bu günkü yeni hâli bile bir ankazdan ibaret bulunan dıvarlarının arasında işlenmiş korneş parçalarına tesadüf edilmesi bu zannı teyit eder.

Bu dört dıvarın ön tarafında ve şimdiki hamamdan çıkan suların tesis ettikleri mecra üzerinde bir de kemerli hamam enkazı vardır. Roma tarzını andıran bu hamamın diğer bir asla müzeyyel olduğu veya ondan sonra inşa edildiği şüphesizdir. Asıl eski hamam yerini, bu günkü

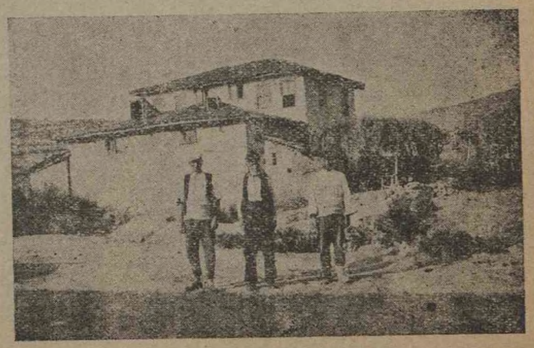

Asar Ilıcasının diğer bir görünüşü

hamamın şimalinde kaynayan sıcak suların bataklık altında bıraktıkları mahal olarak tayin edebiliriz. Burada toprak bir az kazılınca mermer ve kara taş parçalarının birleştirilmesile yapılmış geniş bir müzayık sahasına tesadüf edilmesi ve cami önüne getirilen ve civar köylerede nakil edildiği söylenen taş sutunlarında buradan çıktığının hikâye edilmesi bu tahmini kat'ileştirir. Bütün bunlar mahallinde görülecek ve incelenecek güzel eserlerdir. Fakat daha eski eserlerden iki delil bizi pek eskiye irca eder. « Asar » köyünün İlyaslar semtine düşen tepesi yamaçlarında kayalardan oyulmuş mezarlar ve lâhitler vardır. Bunların hemen ekserisi kırılmıştır. Fakat kazılınca tamamlarınada tesadüf imkân dahilindedir. Bizansın inhitatı devrinden pek ilerilere kadar giden bu muhtelif eserler mecmaının bilhassa pek büyük kıt'ada kayalar üzerine, mahallinde oyulmuş ve bir dağ parçası yerinden kaldırılmıyacağından hemen gayri kabili nakil bulunmuş olanları dikkati uyandırır.

(Bu lâhitlerden birisini resimde gösteriyor.)

Bakayayi asarile bizi pek eski bir medeniyet asrına ulaştıran bu (Asar) köyü için aceba ne tahmin edilebilir. Buralarda yaşayanlar kimlerdir? Eski asırlarda kimleri ve hangi nesilleri görmüştür?

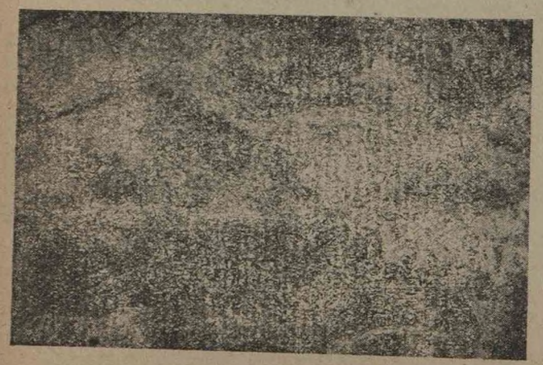

Asar ılıcasının genel görünüşü

Asar ılıcasının yandan görünüşü

Mevcut eserlerden her biri ayrı ayrı telâkki edilen birer medeniyet devrinin şahidi iselerde bunları vücuda getirenlerde kimlerdir? Ve bunlarda ayrı ayrı telâkki olunmalı mıdır ?

İşte asıl bizim kendimize soracağımız ve kendi kendimizi iyi tanımak için öğrenmek mecburiyetinde olduğumuz sualde budur.

(Asar) ismine Anadolunun hemen her yerinde tesadüf edilir. Ve bu ılıcanın mevkiide (Asar) namile maruftur. Halk ve bilhassa nesillerin tevarus eylediği millî lehçeyi olduğu gibi muhafaza eden köylü israrla "Asar» ismini aynen babadan evlâda nakil etmekte musırdır. Halbu ki (Asar) ve «Niksar» gibi isimlerde muhtelif zaman larda, bunları ele alanların kendi'erine benimsemek istedikleri li - sanlara uydurulmak istenilmiş «Akhisar», «Nikhisar» olmuş ve hatta yeni Kayseriye manasına "Neaksarya„dan geldiğide zannedilmiş, fakat hakikatı muhafazada musır olan halk bu isimleri atalardan duyduğu, yani asılları gibi asıllarca teleffuzunda muhafaza ederek bu gün bize ulaştırmışlar ve

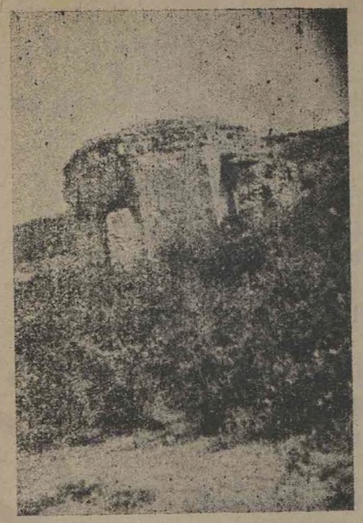

Asar ılıcasından bir manzara

hâlâda o isimleri aynen «Niksar» ve «Asar» olarak bize tevdi eylemişlerdir.

En aşağı 6,000 yıllık bir geçmişi ve devrimi olan bu isimler öz türkçe olan « Sumer » lisaniledir. « Sar » Sumercede ışık manadır. Hatta « Car » ve bilâhara «Çar» isimleri ayni manaya gelir. « Sarmikat» ve «Asar» genişlik ve ışık demektir. « A - Sar» a ilâhi ziyada denilebilir. «E - A» nın ziyası manasına kabulde yanlış olmasa gerektir. «Asartmak» hâlâ türkçemizde koruyu veya ağacı ve yahut Asmayı ışık alacak şekilde budayış yani ona ziya vermek demektir. Bu tabiride ; « Asar » ismni temiz kanları gibi binlerce senedenberi bize nakil eden köylümüz muhafaza etmişlerdir. Binaenaleyh oradaki eserler hangi aşır ve devre ait olursa olsun yabancı bir medeniyetin değildir ve bizimdir. Evvelden ve ezelden biz vardık Sumerden bu güne kadarda Asar vardır.

Yerli malini önümsemeyen yurdsever değildir.

« Takvim yaprakları »

MÜKERREM KÂMİL

Ne gül, ne de yasemin yaprakları onlar. Onlar; rüzgâra tutulmuş, birer birer dökülen ömür yaprakları..

Renkleri, çizgileri, biçimleri ayrı ayrı bir yığın kâğıt. Fakat hepsinin tuttuğu yol; bir.

Hepsinin ülküsü; bir birine eş..

Çalub gidiyorlar.

Alub götürüyorlar.

Çocukluğun kaygusuz, bir avuç şenlikle geçen günlerini gençliğin adsız ve eşsiz heyecanlarla dolub boşalan gecelerini..

Sormadan, hiç bir sızı duymadan götürüb gidiyorlar; yaramaz takvim yaprakları...

Hayat seline onların sırtında katılmış gidiyoruz. Geçmişin acısını, bir daha geri dönmezliğinin üzgünlüğünü onların yığınına baka baka tatıyoruz.

Geleceğin ümitli günlerini, kavuşma tatlarını onları çevire çevire bekliyoruz.

Gün olur. Zamanı zencirle çekeriz.

Gün olur. Zamanın kalbi dursun diye titrer, üzülürüz.

Fakat takvim yaprakları.. Bildiğinden şaşmaz. Düşer, düşer, yığılır. Ve çabucak, göz açup kapayıncaya kadar bu yığın; bir yıl olur.

Karlı bir kânun gecesi çam dalında renk renk fenerlar salınır.

Ocakta çıtır çıtır odunlar yanar, kor olur. Genç erkek; sevgilisinin gök rengi gözlerine bakarak:

— Ne güzelsin,

Saçlarını okşayarak:

— Sen eşsizsin. Ve seni ölümlerden sonra bile seveceğim.. Der.

Genç kadın; güzelliğine inanan, ömür geçitinin en tatlı bir mevsiminde olduğunu bilmekten gelen bir gurur içinde..

Sadece gülümser.

Takvim yaprakları; çam dallarında sönen ışıkların üstünü örter.

Ocakta küllenenkor yığınına katılmağa çalışır. Ve takvim yaprakları savrula savrula bir gün genç kadının eski altın saçlarında gümüş telleri örtmeden düşer, geçer.

Artık gök gözlü, altın saçlı sevgiliye.. Ne.. «güzelsin»

Diyen vardır.

Ne sevginin sonsuzluğunu okuyan bir ağ'z .

Genç kadın içinden gelen bir sızı ile suçluyu düşünür. Sevgilisine gücenir, kırılır.

Bilmezki bütün suç takvim yapraklarındadır. Onlar; ne gül, nede yasemin yapraklarıdır. Onlar;

Çocukluğun şenliğini, gençliğin heyecanlarını rüzgâr gibi savurup götüren, her şeyi hoyrat eli ile çabucak eskiten yaramaz birer takvim yaprağıdır.

Takvim yaprakları birgün gelir yığılır.

Ve bu yığın; çabucak, bir soluk alışta bir yıl olur.

Ve bu yıllar hiç bir acı duymadan ömrümüzün üstüne yıkılır..

Memleket büyükleri: 1

HACİİL BEY

K. KÂNİ

Karesi beyliğinde ve Osmanlı hükûmetindeki ödevlerile ün alan Hacı İl bey Balıkesirlidir.

Hacı İl bey, Karesi beyi Aclan beyin vezirliğinde ve Aclan beyin ölümünde onun yerine geçen büyük oğlu Demirhanın da vezirlik ödevinde bulundu. Hacı İlin bu vezirlik ödevleri, Karasinin Osman oğulları eline geçmesine kadar devam etti.

Bazı tarihler: Hacı İl bey güya Karasi mirasına göz koymuş [1] veya Karasi beyliğinin Osman oğulları eline geçmesine yardımda bulunmuş , diyorlar. [2] Şimdi biz bu sözler üzerinde fikrimizi yürütmeden önce Karesininin o devirdeki hükümdarı olan Demir hanın zamanı idaresine kısaca bir göz gezdirelim.

O zamanki hükümdar Demirhan halkı fazlaca ezmiş, zulüm ve tahakkümünü çok ileri götürmüş bir adamdı. O esnada veziri bulunan Hacı İl; Demirhanın bu zalimane hareketlerine dayanamadı. Demirhanın ezici ve kırıcı hareketine nihayet vermek için bazı tedbirlerin alınmasına lüzum gördü:

I — Ordunun komutanları ile memleketin ileri gelen büyüklerinin iştirakile bir meclis toplamak.

II — Bu meclisin vereceği kararla Bursada bulunan Demirhanın küçük kardeşi Dursunun Karasiye bey olarak getirtilmesi .

Toplanılan mecliste Hacı İl, durumu olduğu gibi anlatarak, Demirhanın yapmakta olduğu zulüm ve haksızlığın önüne geçilecek zamanın geldiğini söylüyor. Bu toplantıda hazır bulunan Evrenos, Ece ve Fadıl beylerle memleketin ileri gelen büyükleri Hacı İlin bu sözlerini doğru buluyorlar ve hemen Orhanın yanında bulunan Dursun beyin, beyliğin başına getirilmesine karar veriyorlar. [3]

Çok yerinde hareket eden Hacı İl beyin bu şekilde işe karışması bize şu sonucu veriyor:

I — Evet Hacı İl, Demirhanın halkı sebepsiz yere ezilmesini ve keza, Demirhanın, küçük kardeşi Dursun beyin Bursada bulunmasından istifade ederek hissesini zabdetmesine gönlü razı olmadı. [4]

II — Ve dolayısile de Orhanın yanında süel ve başka alanlarda tahsilde bulunan Dursun beyi hükûmet başına geçirip memleketin düzen ve durumunu düzeltmek isteğile bu işlere baş vurmuştu .

[1] «Karesi mirasına tama edenler yalnız Orhan Gazi ile Osmanlılar değildi. Karesi vükelâyi benamından Hacı İl..» Tarihi Ebülfaruk cilt 1 sahife (62)

[2] Güya Karesi komutanları, günden güne büyümekte olan Osman oğulları hükûmeti ile Karesinin birleştirilmesi için çalışmışlar . Bu fikirle hareket edenler meyanında o zamanın Karesi beyliği komutanları olan Evrenos, Ece ve Fadıl beyler de varmış. Bu düşünce doğru değildir. Karesi , komşu devlet olan Osman oğullarından daha eski ve ayni zamanda gerek karadan ve gerekse denizden daha kuvvetli bir hükûmet olduğu halde, kendinden daha zaif bir hükûmetten nasıl olurda korkarlar ve kendi kuvvetli hükûmetlerini daha küçük ve zaif bir hükûmete devrederler. Bu cihet her halde tarih yazanların kendi şahsî düşünceleri olsa gerek.

]3] «Erkân kâffei veziri emaret makamında bulunan Hacı İl beyin başına toplanup nezdi Orhanide olan Dursun beyin davetile anın mesnedi emarete geçirilmesine karar verdiler.» Haberi Sahih sahife (57)

[4] "Dursun beyin büyük kardeşi Dursunun Orhan Gazi sarayında bulunmasından istifade ederek hissesini zabt için...„ Ahmet Refik umumî tarih cilt 6 sahife (336)

Zulüm görmekte, sıkıntı çekmekte olan halk yaka silkiyor ve biran evvel bu adamdan kurtulmak istiyorlardı. Hacı İl o zamanın veziri olması hasebile ve içten gelen bir istekle bu işi yapıyordu. Toplanılan gizli meclisde Dursunun hükûmet başına getirilmesine dair verilen karar Bursaya bir heyetle bildirildi. [5]

Hacı İl ne Karesi mirasına tama etmiş ve nede Karesi topraklarını Osmanlı ülkesine katmıştır .[6]

O yalnız Demirhanın halkı sebepsiz ezmesine dayanamıyarak Dursun beyin hükûmet başına getirtilmesi için çalışmıştır. Fakat ne çareki zalim hükümdar küçük kardeşinin, Orhan ile beraber Balıkesire doğru geldiklerini işidir işitmez Bergama müstahkem kalesine kaçtı. [7] Orhan Bu iki kardeşin aralarını bulurum ümidile ve yanındakilerle beraber Bergama kalesine gitti. Kale surlarının yanına geldikleri zaman Orhan bey Dursun beyin, ağabeysinin yanına gitmesini ve aralarında uyuşmalarını bildirdi. Orhan, Dursun beye bu sözleri söylerken Hacı İl de vardı. [8] Lâkin honhar kardeş, kardeşinin yanına gelmekte olduğunu görünce kale burcundan bir ok atarak veya attırarak (tarihlerin bazıları bu okun Demirhan tarafından atıldığını ve bazıları da attırıldığını yazıyorlar.) Zavallı kardeşi olduğu yerde cansız bıraktı. Orhan bey kendi öz evlâdı gibi sevdiği Dursunun vurulduğunu görür görmez bir çocuk gibi ağladı ve ordusuna Bergamanın zabtedilmesi için buyruk verdi.

Demirhan vaziyetin kendisi için iyi olmıyacağını anladı. Fakat ne yapsın. Ok bir defa yayından çıkmıştı. Bir taraftan da Bergama halkı Demirhanı sıkıştırmağa başladılar Eğer teslim olursan Orhan nezdinde kendisinin affedilmesine yalvaracaklarını bildirdiler ve hatta kefil bile olacaklarını söylediler. Demirhan istemiyerek Bergama kalesi ve şehrini Orhana teslim ederek kusurunun bağışlanmasını diledi. Orhan bey de bu yalvarışa dayanamıyarak Demirhanın dileğini yerine getirdi ve Bursaya götürdü. Gaddar adam Bursada iki sene daha yaşadıktan sonra «Taun» hastalığına tutularak öldü. Bu suretle Karesi topraklarının Osmanlıların eline geçmesinde Hacı İlin önemli bir hareketi görülmemiştir.

Hacı İl Karasi hükûmeti, halkı ve topraklarını kurtarmak için Orhan yanında bulunan Dursun beyi hükûmet başına getirtmek istedi. Fakat «yukarda yazdığımız gibi» elemli bir tesadüf, Karasinin Osmanlı ülkesi meyanına geçmesine sebep oldu.

HACI İLİN OSMANLI HÜKÛMETİNDEKİ HİZMETİ:

Karasi hükûmeti Osmanlı oğulları tarafından (737 hicri) senesinde zaptedilmiştir. Bu tarihden itibaren Hacı İl beyi, Karesi ilbaylığına getirilen Orhanın büyük oğlu Süleyman paşanın yanında görüyoruz. (758) senesinde Süleyman paşa ile birlikte Rumeliye geçen Hacı İlin, ilk başarılığı görüldü. Bu da «Kunur hisar» ın alınmasile buranın muhafızlığının üzerine verilmesidir.

Hacı İl, Rumelindeki başarılarının başlangıcı olduğu için «Konurhisar» ı kendisine karargâh yaptı. İlk başladığı seferde

[5] "Bu ittifak üzerine hedayayi münasebe tertibile Dursun beyin gönderilmşsi için Sultan Orhana mutemet mebus gönderdiler.„ Haberi Sahih [67]

[6] Demirhan Karasi hükümdarı iken, o tarihde kardeşi Yahşi bey de Bergamada emir olarak bulunuyordu. Karasi ilinin Osmanlı idaresine geçirildikten sonra Yahşi beyin ismi bir daha tarihlerde görülememiştir. Bu bey hakkında tarihî fazla bilgimiz yoktur.

[7] "Tarafı Orhan haniden Dursun bey ve Aclan beyin veziri Hacı İl bey ve rüfekası davet olunarak...„ Lütfü paşa tarihi

[8] "Cümlemiz zeyli affı padişahiye sarılıp seni dahi mücazatı padişahiden kurtarmağa kefli oluruz.„ Haberi Sahih (63)

de «Maalkara», «İpsala» yı Rumlardan aldı. Bundan sonra da «Hayrebolu», «Çorlu» taraflarına akınlar yaparak fütuhatını Genişletmek için kendisine burada müsait zemin hazırladı. Fütuhat haberlerini Süleyman paşaya ulaştırıyordu. Bu haberleri duyan Süleyman paşa, bu yerleri mükâfat olarak Hacı İle veriyordu. [9]

Hacı İlin bu ilk başarıklığından dolayı (760) tarihinde Orhan bey tarafından takdir edilerek kendisine (Ferace, Cübbe, Eğerli birat) hediyesi verilerek taltif edildi.

Orhan, Avrupadaki müfrezelerinin başarılı ilerleyişini oğlu Süleyman paşa ile Hacı İle güveniyordu. [10] Hacı İl, Maalkara dağ eteklerinde bulunan kaleleri zabta memur edildi. Ve ilk hamlede Meriç kenarında bulunan «Burgaz» kalesini aldı. Hacı İl daha çok yerler almak için gündüzleri bu kalede bekliyerek geceleri etrafa baskınlar yapmağa başladı. Hacı İlin bu baskınlarını duyan «Dimetoka» tekfuru anî bir baskın yaparak Hacı İli gafil avlamak istedi ve «Burgaz» kalesine hücum etti. Bu baskın hareketini duyan Hacı İl o saatte zaten gece baskınına hazırlanmakta olduğundan kuvvetlerile beraber «Dimetoka» beyini bozarak beyi esir aldı ve «Dimtoka» yı muhasara etti. Bunu duyan oğlu kaleyi kendi elile Hacı İl beye verdi.

SIRP SINDIĞI SAVAŞI

Osmanlı tahtına daha yeni oturan birinci Murat Rumelindeki seferlerin takibi için «Çatal Burgaz»a geldiği zaman «Dimetoka» kalesinin alındığı haberile karşılaştı.

Osmanlı ordusu «Çatal Burgaz» a geldi. Uzun köprü ovasından geçti «Kuleli Burgaz» tarafında bulunan Hacı İl kolu ile birleşti. Padişah ordunun ileri harekâtını oradan idare etmeğe başladı. Osmanlı ordusunun bir kısmı Lala Şahin paşa ve Hacı İl bey komutasında olarak , «Meriç» vadisi boyunca ilerliyerek Trakyayı; ve diğer kısmı da Evrenos bey komutasında olarak «Adalar denizi» sahilini takip ederek « Makedonya » yı zapta memur edildi. [11]

Lala Şahin paşa ve Hacı İl komutasındaki ordu muvaffakıyetle ilerliyerek (862) senesinde «Edirne» yi aldı.

Edirnenin Osmanlı hükûmeti eline geçme haberi Balkanlarda büyük bir korku uyandırdı. Ve bunun neticesi olarak Sırp ve Bulgar kralları ittifak ettiler. Papa beşinci «Urban» ın gayretile (60,000) kişilik bir haçlı ordusu hazırlandı. [12] Bu müttefik ordu «Ahtaman boğazından geçerek «Meriç» ovasına inmeğe ve Edirneye doğru harekete geçti.

Lala Şahin paşa, kendinden çok kuvvetli düşman ordusunun ansızın Edirne üzerine geldiğini işidince telâş ve heyecan içinde kaldı. Ve Bursada bulunan birinci Murada haberler gönderdi. mühim Bir kuvvetle ordunun başına gelmesini istedi. Bu telâşı gören Hacı İl ve Evrenos bey Lala Şahin paşaya, ellerinden gelecek her fedakârlığı yapacaklarını söylediler.

Düşman hakkında bilgili ve çok tecrübeli olan Hacı İl, Lala Şahin paşanın, on bin kişilik bir süvari kuvvetinden ayrılan dört bin süvari ile düşman ordusunun harekâtını keşf ve durdurmak ödevlerile ileri sürülmüştü. Hacı İl bey müfrezesi düşman ordusuna Edirnenin şimali garbisinde «Çermen» mevkiinde rasgeldi.

Müttefik ordusu kuvvet ve kudretine fevkalâde emin olduğu için hiç bir emniyet tertibatı almağa lüzum görmedi. Ve Meriç kenarında ordugâh kurarak zevk ve eğlenceye daldılar. Bunu gören Hacı

[9] Hammer cilt 1 S. 190-191

[10] Hammer cilt 1 S. 195

[11] Kosva meydan muharrebesi

[12] Hammer, Ehlisalip ordusunun yirmi bin, Karasi tarihçesi yüzbin olarak gösteriyorlarsada, müverrihlerin hemen hepsi altmış bin olarak gösterdiklerinden biz de bu rakkamı kabul etmek mecburiyetindeyiz.

İl gecenin karanlığından istifade ederek düşmana habersizce sokulmağı ve anî bir baskın yapmağı kararlaştırdı.

O zaman Filibenin şarabı meşhurdu. Müttefik ordusu içlarla dolu. Şarapları içe içe mest olmuşlardı. Zaten kendilerinin bu savaşda kazanacaklarına yüzde yüz emin oldukları için Osmanlıların yapacağı baskınına karşı hiç bir emniyet tertibi almamışlardı.

İşte müttefik ordusunun böyle kendinden geçmiş olduğu bir zamanda Hacı İlin dört bin kişilik az bir kuvveti düşmanın altmış bin kişilik koca bir orduya ve gecenin karanlığında anî bir baskın yaptı. Bu baskından düşman tarafının pek azı kurtulabilmişlerdi.

Hacı İlin; Sırp sındığı savaşında kullandığı «düşmanı kuşatma harekâtı plânı» bilhassa tetkike şayandır. Bunun içinde, Hacı İlin bu baskın hakkında kararlaştırdığı tertibi «Kosva meydan muharebesi» isimli eserde şöyle yazılıdır.

«Hacı İl bey; gecenin karanlığından istifade ederek bu düşmana habersizce yaklaşarak bir baskın yapmağa karar verdi. Baskın şu suretle tertip edilmiş bulunuyordu:

I — Düşman üç taraftan kuşatılacak.

II— Düşmana temas eden her nefer birkaç el silâh attıktan sonra karanlıktan istifade ederek geri çekilecek.

III— Geri çekilenler muayyen yerlerde mevzi alarak düşmana ok atacaklardır.

IV—Düşmanın kaçması muhtemel istikametler üzerine tutulan kısımlar kaçan düşmanı kılıçtan geçirecek.

Çok iyi tertip edilmiş olan bu süvari baskını düşmanı tamamile gafil avladı ve tamamile muvaffak oldu. Neticede bütün müttefik ordu kılıçtan geçirildi. «Merice» döküldü.

Bu savaşla ün alan Türk komutanı Hacı İl de tarihde, kendine, kendisi parlak sahifeler açtırdı.

ÖLÜMÜ

Müttefik ordusuna karşı az bir kuvvetle gösterdiği şanlı muvaffakıyetten dolayı Hacı İl, ileride; Türklerin ta «Viyana» kaplarına kadar gitmelerine yol açtı Fakat Hacı İl bu başarıklığın mükâfatını göreceği yerde bilâkis cezasını gördü. Amiri olan Lala Şahin paşa Anadoluya «padişaha» feryatlar yağdırırken, kendi maiyetinde bir komutan bulunan Hacı İlin az bir kuvvetle bu çok büyük muvaffakıyetini çekemiyerek onu bir gece zehirletmek suretile öldürttü Bu büyük hiyanetle Lala Şahin yalnız kendini lekelemedi. Kendisile beraber Osmanlı tarihini de lekelemiş oldu. Çünkü birinci Murat Rumeliye gelirken bu muzafferiyet haberini yolda almıştı. Fakat Lala Şahini çok sevdiği ve kendisine karşı büyük bir itimadı olduğu için «ve zaten bu işin onun yapmıyacağına kani olduğundan» ona ceza vereceği yerde onu bilâkis ordusunda ve eski vazifesinde bırakarak ileri harekâta gönderdi Ve koca Hacı İlle beraber kazandığı namı da kendisile beraber toprağa gömüldü. Fakat ne olursa olsun Lala Şahin Hacı İli öldürtmekle kazanmış olduğu muzafferiyetini kendisinemi maletti. Hayır, o.. Bilâkis Hacı İli öldürtmekle onu yüz bin kere daha yükseltip kendisini yüz bin kere alçaltmış oldu Bu da Hacı İl için bir şeref, bir muzaffariyettir.

Antikala Serisi:

ÇAKICI

İ HAKKI AKAY

Allahın, huyu tüyü, boyu bosu birbirine benzemiyen ne tuhaf kulları var!. Onu, bir metreden uzun olmayan boyu, kısık gözleri; incecik, çelimsiz vücudunu topuklarına kadar örten yırtık paltosile karşıdan görünce ahir zamanda çıkacağı söylenilen «Yecüc ve Mecüc» aklıma geldi.

Bize birden kandilli ve afilli bir selâm verdikten sonra geçti yanımıza oturdu Biri doğuyu, biri de batıyı seyreden şeşibeş gözlerile tuhaf tuhaf bize bakıyo. ve gülümsiyordu. Buna :

— Merhaba, delikanlı!.

Dedim. O yine gülümsiyerek mukabele ederken elinin birini başına birini de göğsüne götürerek:

— Merhaba merhaba!. Dedi.

— Senin adın ne delikanlı?.

Dedim o derhal:

— Aslan emme, Çakıcı de deyola!

— Doğru... Markanız aslan!. Dedim.

Bizi dinliyen ve kendisini tanıyanlardan biri bu bulunmaz hint kumaşını prazanta etti :

—Çakıcının asıl adı «Hasan» dır. Persi (değirmenli) köyündendir. 320 doğumludur. Bir büyük kardaşı vardır. Çiftçilikle vakit geçirirler...

— O halde, şimdi harman zamanıdır; burada ne işi varki?..

O, dinliyor; arkadaşım gülerek anlatıyordu:

— Ağası tarladaki orakçı lara götürmek üzere eşeğin üstüne bir heybe yemek ağartarak:

—Gel Hasan, bunları tarlaya götür!.

Demiş, oda :

— Olur!

Demiş eşşekle beraber tarlaya giderken yarı yolda eşeği bırakarak buraya kaçmış gelmiş...

Arkadaşım sözü kesince Çakıcı ile konuşmağa başladık:

— Çakıcı sen askerlik ettinmi ?.

O, başile:

— Hayır!.

işareti verdikden sonra da anlattı:

—Bizi Balıkesirde koca konağa, karkola götdüle.. bana bakdıla. hadi köyüne git gayri didile. Ben buradan gitmem. Bu aşam burda yatçam!..

dedim. Beni kogdula ve:

— ahırmı burası eşşek herif; bi ahır bulda yat!.

dedile. ondan sona bidaha esgere gitmedım!...

dedi. Busırada arkadaşlardan biri oradakilere:

— Çabuk, rakı getirin!..

dedi. Arkadaşlardan ikisi hemen bellerine su dolu birer şişe sokarak birde kadeh bularak geldıler ve Çakıcının önüne koydular. biri kadehe suyu doduruyor, o, dinlenmeden mütemadiyen boşaltıyordu. İki büyük şişe suyu kadeh kadeh içirdiler O, adeta sarhoş olmuş ve ara sırada:

Dedi ve sonra:

— Bi adam va.. Buğadıç « Biğadıç » köylüğünden. O değirmende cığara içiyomuş.. Ben onu görüncez:

— Ülen herif senin ..... ha !. ben karakolum!. Çıka, tabakanı ; seni karakola , çavuşa götçen !.

Dedim. O korktu, kaçtı. Ben kimim be? Anlamayo herifle.

Dedi, gülüştük. Çakıcıdan hiç bir kadın kaçmaz Daima onunla şakalaşır, eğlenirler , zaten Çakıcıyı erkeklerden ziyade kadınlar zabtetmiştir . Her gün kadınlar onu tarlaya götürür , türlü maskaralıklar yapar eğlenirlermiş.. İşte bu maskaralıklardan bazılarını Çakıcıda anlatıyor:

— Ülen , karla yok mu karla .. Karla sapıttıla gayri, sapıttıla!. Kadıköyde(Biğadıcın) bi evde yatıyodum . Gece karnın biri üstüme çıka koydu.

— Ne yapıyon sen ?

Dedim .

— Hadi senlen oynayam ! dedi.

— E, sen ne yaptın ?

— Ben kolundan tutunca kapıdan dışara attım, sapıttıla canım, sapıttıla gayrı !. Sona, bak sen karnın biri de bana :

— Senlen Değirmen deresine gidem!

Dedi, bende :

— Allâh belânı vesin !.

— of,. imanım be! ..

diye bagırıyor, şapkasını yerlere çarpıyordu. Şişeler bitince:

— daha rakı getirelimmi Çakıcı?..

dediler. O, güya bitğin bir tavurla:

— gayri yete!. şerfoş oduk be! .. of . of...

diye bagırıyordu Çakıcı artık açılmış gerçek bir sarhoş gibi ne dediğini bilmiyor ve saçmalıyordu· Kendisine:

— Yaşın kaç Çakıcı?.

— bem yaşım kart !

— Anladıkya.. kaç yaşındasın onu söyle?.

O, hiç düşünmeden:

— on beş!.

Dedim de kaçtım . Sona gene karnın biride :

— Sen önü .de ki ne ?

Dedi Vallaha, billaha utandım. Azıttıla canım, bu karla azıttıla !..

Arkadaşlardanbiri :

— Çakıcı, sen onu bunu bırak ta sana Pakizeyi alalım !

Dedi. O :

— Ben ne yapayın koca karıyı .. Ben 16 yaşında bi kız alcan.. Vemezlerse mamzeri koca bıcağı takcan kızı alıp kaçcan !. Hem de Buğadıç mudurunun yanına göt . çen.. Mudur ağa beni sakla! Emme Pakize bana :

— Ben senden vaz geçmen ; dedi sonada sakın kapıdan geme , mencereden gir. Ben seni çok seviyom !.

Dedi Sordum :

— Çakıcı, evli misin ?.

O , başını kaldırmak suretile cevap verdi :

— A A.. Emme , ben Işıklalı Kezbanı Buğadiçte bi oynattım emme ...

— Nasıl oynattın?

— Biz Buğadıçta on kişi Kâmilin evinde toplandık. Işıklalı Kezbanıda gettile. Bi irakı içtik, bi irakı içtik emme .. Sona hep oyuna kaktık . Kezban şerfoş oduda yere düştü . Kâmil de bi tekme vurdu karya ; vallaha billaha kavga tuttu kadı.. Ona bakma ya . Burda bi Hadca va. bana:

— Parlak adamım ; biricik adamım bana şeke alıvesene . dedi. bende :

— Sen bana alıve !.

Dedim. Oda :

— Yarın getireyin !

Dedi , beni gördümü boynuma sarıla koyu ye ! bana :

— Seninle dağa kaçam, deyo. bende:

— Akadaş yok. Deyon oda bana :

— ben akadaş bulurun! Deyu. bakam nacap olcan !

Çakıcıyı tanıyanlardan biri :

— Çömlekçi mezarlığında kirazcıyı nasıl vurdun?. Anlat bakalım Çakıcı!.

Dedi. O, gülerek:

— Çömlekçi mezarlığındamı o , bizim köye gidekene!. Dedi. ve anlatmağa koyuldu:

— Ben köye gidiyodum. Baktım kaşıdan iki üç yüklü eşek geliyo..Hemencecik ormanın içine daldım. Bi çaltının dibine ottum. Şapkamı da çıkadım. Elime uzunca bi sopa alarak önümden geçelekene sopayı tüfek gibi yüzüme aldım. Ucunu da çaltıdan çıkadım:

—Duur!. Diye bağırdım. Bunla, eşekleri kodukları bille kaçdıla. Ben çıktım hayvanlan yüklene baktım. Hepçiki de kirez yüklü.. Eşekleri önüme kattım. Sürdüm köye gettim . Köyde de düğün vadı. Kirezleri orda hep sattım...

Çakıcı durunca, hadiseyi bilenlerden biri işin böyle olmadığını anlattı:

—Bu, dedi. Kirezcileri kaçırdıktan sonra bunların her biri bir ormana gizlenmişler. Bu, eli sopalı hayvanların başına gelince bunun bir soyguncu olmadığını n hyarak birer birer başına toplanmışlar ve güzelce bir dayak atarak geçirivermişler..

Çakıcı, acele arkadaşın sözünü keserek:

—Yalan söyleme bari!. Öylemi o, ben kirezleri köye götdüm de düğünde sattım!..

Dedi. Çakıcı kızmışdı . Yüzü kızardı, kaşlarınıda çatdı:

— Ülen senne diyon?. yunanlıla, köye gedığı vakıt, bemle toka ittile. benden korkdulada bana (Çakıcı) djdile. Köydeki degirmenci gâvurları ben öldürdüm avanak!

Dedi. Arkadaş da gülerek:

— Nebileyin ben canım!. biz öyle duyduk.. hele sen şimdî bırak onlarıda bize bir türkü söyleyiver bakalım!..

Dedi Çakıcı boyu ile münasib olmıyan boru gibi kalın ve çatlak bir sesle:

A, kırmızı kırmızı,
Köyde gördüm yıldızı..
Konaklarda sürünür
Anasının bi kız!.

Zavallı Çakıcı, bize sesini beğendirmek için varkuvvetile bağırıyor ve bağırırken boynunun şah damarları kabarıyor, şişiyor; yüzü de pançar gibi kızarıyor ve arkadaşlar da onu teşci için ara sıra:

—Ah!..

—Of !...

Diye nara atıyor ve bu naralardan sesinin ve türkülerinin beğenildiğini sanan Çakıcı, daha fazla bağırarak:

Elini koy boynuma
İstersen gir koynuma
A, kırmızı kırmızı
Şeherin bicik kızı!.

Bu kafa patlatan manasız uydurma türküyü bıraktırmak için yine arkadaş müdahale etti:

— Kalk birde oynatıver artık!.

Dedi. Çakıcı:

— Hara tef !.

Dedi. Derhal zilli bir tef getirerek sordular:

— Ne Çalalım?. Kırmızıyımı?.

O, tafra ile:

Yok be. Çifte telli, çifte telli!..

Çifte telli çalınırken Çakacı kalktı. Hiç kimsenin görmediği, bilmediği öyle bir orijinal oyun oydadı ki.. Görmeyin .. Çakıcının ayakları sanki yerde mıhlı Fakat el ve kolları havada bilinmiyen münhaniler resmediyor, sanatlar gösteriyordu!.

Akşam yaklaşmış tef ve oyun hala devam ediyordu.. bu sırada onu, müsafir olduğu evde yemeğe bekledikleri haberi gelmesi üzerine:

—Haydi Çakıcı; seni parlak adam istiyor.. yemekde bkliyormuş..

Dediler. Parlak adam, Çakıcının müsafir olduğu ev sahibine verdiği bir isimdi: Yemeği duyunca bir anda her şeyi ve her kesi unutan Çakıcı birdenbire fırladı ve:

— Allah ısmarladık!.

demeden koşarak çıkdı ve derhal gözden gaib oldu. Çakıcının uzaklardan:

(Yandım Ayşem, o yar senin değilmi?)

diye etrafı çınlatan kaba ve sevimsiz sesi işidiliyordu ...

BALIKESİRDE YATIRLAR

MUAMMER YASA — HALİM KORKUT

kendine uydurdu. [Kont seğürden naklen Muhtar paşa (fethi celili kostantanye) adlı eserinde şöyle diyor: Hazreti padişahın veziri Zağnos paşa veziri azamın cebanet kârane olan nasihatına fena halde gazaplandı. Ve Avrupanın bir takım parçalara ayrılmış ve gayri müttehit olduğunu şark hakkında kayıtsız bulunduğunu şark imparatorunun parçalanarak paylaşılmış idiğünü, müdafiinin cesaretten düşerek yumuşamış ve münakaşatı mezhebiye ile elemnak ve müstağrakınifak olmuş bulunduğunu oynak ve seriültekellüm ve fakat batiülhareke bir kavma malik olan Kostantin asakiri mevcudesinin (6000) kişiye tenezzül etmiş olduğunu beyan ederek istihsal edilecek galebe ve zaferden husule gelecek menafii azimeyi ve istihsal muvaffakiyetindeki suhuleti bir sureti mükemmelede olarak tarif ve tasvir eyledi. Sultan Mehmet Zağnos paşanın kendi arzu ve efkârına muvafık gelen sabıkülbeyin reyini kabul ile muharebeye devama karar vermiştir.) Dolmabahçeden kızaklar vasıtasile yirmi çektirmenin halice girilmesi Zağnos paşanın eseridir. Ayvansaray kapusundan Bahçekapuya kadar olan haliç kıyısını Zağnos paşa kuşatmıştır. (Hayrullah efendi tarihi) İstanbulun zaptından sonra İstanbul içinde adeta ayrı bir şehir teskil eden ve Galatada bulunan Cineviz beyz adesi üzerlerine gelen Zağnos paşaya haber gönderererek mahallelerinin yağma edilmemesini rica etti ve kalenin anahtarını teslim ederek (60000) altın vermek surete hayatlarını kurtardılar. (Encümen mecmuası)

Zağnos paşa İstanbulun zaptından sonra ne sebebten olduğu bilinmiyor. Haremi hümayunda bulunan kızı ile birlikte ağlebi ihtimal Balıkesriye nefi edilmiş ve geçimlerine elverecek derecede arazi verilmiştir. Kızının haremi hümayunda bulunması Zağnos paşanın Fatihin damadı değil belki Fatihin Zağnos pasanın damadı olduğunu gösterir.

Kiritovolosa göre Zağnos paşa 861 tarihinde Gelibolu valiliğine ve donanma kumandanlığına tayin edildi. [Encümen mecmuası] Halkondolis den naklen 861 yılında Zağnosun vezaretten azledilerek Geliboluya Vali olduğunun akla daha yakın olduğunu Halil bey yazıyor. Cüzü 8

Paşa bu esnada Taşos ve Somâdirek adasını zabt ve ahalisini İstanbula naklet-miştir.

Paşa Trabzon alınırken donanma kumandanı bulunmuştur. Trabzonda bir köprüsü ve orada Rumlarla muharebe ettiği için ismine izafe edilen bir kapu vardır. Trabzon tarihinde Trabzonda dahi valilik yaptığı yazılıdır.

Bunu Moraya Vali tayin edilmezden önce 864 tarihinde yani Trabzonun alınması esnasında yapmış olsa gerektir.

[864] yılı içinde mora ve tsalya valiliğine oraların zaptında bulunduğu için tayin edilmiş ise de Semadirek adasının zabtı esnasında Rumlara çok işkence yaptığından işyarlıktan çıkarılmış yine aynı yıl içinde tekrar Mora Valisi olmuştur.

Morada ufak bir beylik teşkil etmiş olan [Dimitriyus] ile [Tomas] adındaki iki kardeşten Tomas hükûmete düşmanlık gösterdiğinden Moranın o kısımları zapta başlanmış ve dimitriyos Zağnos paşanın ordugâhına gelerek sadakatını beyan etmiş ve kızını padişaha vermiştir.

Zağnos paşa bu valliği esnasında Venedik körfezi tarafında bulunan Kodon ve bilos şehirlerini zabt etti. [Hayrullah efendi tarihi] 864 de Fatihin emriyle Zağnos paşa Atinanın Son dükası olan Franko açı-

yayoli yi aldı. Bu suretle buranın zaptı tamamlanmış oldu. Bu tarihten sonra Zağnos paşayı göremiyoruz. Yalınız 866 yılı cemzelevvelinde vakfiyesi yapıldığına göre 865 tarihinde vefat etmiş olması muhtemeldir. Kendisi mütekaiden ve yahut menkûben ve mazulen Balıkesirbe oturmakta iken vefat etmiştir.

Kendi ismi zikrolunduktan sonra evvelâ oğlu Mehmet çelebi sonra diğer oğlu Ali Çelebi ve evlâdını vakfiyesine mütevelli göstermişti.

Vakfiyetleri: Bir muallimhane, (hareketi arzda yıkılmış fakat yeniden inşa edilirken camii büyüdüğünden nazarı itibara alınmamıştır.) ile bir hamam, bir cami, bir emaret ve İftelle köyü yakınında ılıca. Kula kazasındaki, sofyadaki hamamın ve Filibedeki camiin tamiri için arazi Balıkesir içinde otuz kadar dükkân, Edirnede bir bekârethanesi olduğunu evliya çelebi haber verir. Ayrıca yukarıda söylediğimiz gibi Trabzonda köprüsü vardır. 1003 yılı mahkemei şer'iye sicillinde Zağnos paşaya ait Kula kasabasında bir mescidi olduğu yazılıdır. Tarihlerde Zağnos paşanın üç karısı olduğunu okuyoruz. Tarihler bunlardan birisinin Fatihin kızı Fatma sultan olduğunu söylerlerse de Fatma sultan fatihin kızı olmayub çelebi Mehmedin kızıdır. Bunu (1040) tarihli mahkemei şer'iye sicillinde Sultan Fatih Mehmedin bir fermanından anlıyoruz.

Acaba fermanın bahsettiği Fatma Sultan Zağnosun karısı olan Fatma Sultanmıdır? Fakat bir de fermanda Fatma Sultanın kızı [Siti] den bahsolunuyor. Oysaki Zağnus paşanın [Siti] adlı bir kızı olduğunu bilmiyoruz. Ancak Oruç beyin [Siti] isminde bir kızının Zağnos ile evlendiğini biliyoruz. Eğer bu ikinci şık doğru ise Fatma Sultan Oruç beyin zevcesi olmuş oluyor.

Ananeye nazaran Fatma Sultan Kerimesi Balıkesire tabi Atanos köyünde dereye yakın bir yerde kubbe altında metfundurlar.

Biz şu fikirdeyizki: Fermanda bahsedilen yer ile Atanos köyünün pek yakın olması, ve halk arasında Atanosda yatanların Zağnos paşanın zevcesi Fatma Sultanla kızına ait olmasının söylenilmesi Fatma Sultanın Zağnos paşanın karısı olduğunu anlatır. Bu iddiayı kabul etmemize Zağnosun [Siti] isminde bir büyük kızına tarihlerde rastlayamamış olmamız mani olamaz.

Çünki Oruç beyin kızı Siti hatunun Balıkesirde bir türbesi olduğuna dair mahkemei şer'iye sicillerinde kayıt vardır. Fakat türbesi bulunamamıştır. İsmail Hakkı Atanosdaki mezarları Oruç beyle karısı Fatma Sultanı ile Oruç beyin kızı ve Zağnosun kızı [Siti] ye ait kılar. O halde mahkemei şer'iye sicillerinde bahsedilen ve Balıkesir dahilinde bulunan [Siti] hatun türbesi kime ait olmuş olur?

Zağnos paşaya Fatihin damadı denmesi tamamiyle yanlış bir sevintidir. Evvelce padişahların damatlarına damadı şehriyari denilirdi. Zağnos paşanın üç padişah devrinde yaşaması üç padişah devrinde de damadı Şehriyari denmesine sebeb olmuş ve bu suretle de Fatih devrinde Fatihin damadı zannedilmiştir.

İsraf yapan veresi yaşar.

S A N I K A L A R

BALIKESİR KOYLERİNDE ATLAR UZERİNDE İNANMALAR VE GÖRENEKLER

A OSMAN BALKIR

— 5 —

I — Bölgemizde çocuklara verilen adlar çokluk peygamber ve eshabının adlarıdır. Kimi köylerimizde, daha çok dağ köylerimizde öz Türkçe adlara da rastlanılmıştır Bunlardan elde edebildiklerim şunlardır :

Kız adları :

Akgül, Penbegül, Gülsüm, Güllü, Gülben, Dudu, Döndü, Aygün Yıldız, Elif, Durdu, döne, Akkız.

Erkek adları :

Durmüş, Dursun, Tosun, Memiş, Arslan, Ermiş, Durgut, Kurban, Bayram, Yaşar, Oruç, Kaplan, Dogan, Çakır, Bektaş, Durak, Demir. Satılmış.

II — Göbek ve Ezan adı sözleri vardır :

Birincisi : Çocuk doğduğu zaman ebe tarafından göbek gesilirken söylenir. Bunda arabi ayların etkisi vardır. Söz gelimi:

Muharrem ve Sefer aylarında : Muharrem, Sefer, Hasan, Hüseyin, Fatma, Aşir, Aşire ; Rabiyülevvel ve Rabiyülâhir aylarında : Mehmet, Mustafa, Ahmet, Muhtar, Emin „ gibi. Peygamberin adlarından ; Recep ayında : Recep ; Şaban ayında : Şaban; Ramazan ayında: Ramazan, Uruç; Bayram ayında: Bayram, Kurban adları göbek adı olarak verilir.

Ezan adı ise doğumun üçüncü gününden onuncu gününe kadar evin en büyük erkeği tarafından ezan okunarak verilen addır.

III — Çocuklara verilen adların seçilmesinde belli bir usul yoktur. Rast gele her ad verilebilirse de çok zaman aylenin ölmüşlerinden, ana, baba, dede ve ninelerden birinin adı verilir. Çocuk anası kendi ölmüşlerinin adını vermek istediğinden bu yüzden kimi aylelerde geçimsizlik olduğu görülmüştür. Bu gibi anlaşan amazlıklar, ya iki tarafın istediğini yapmakla ki çocuğa çift ad vermekle, yahud da hiç birinin istediği ayle adı verilmiyerek dışarıdan bir ad seçip vermekle kotarılır.

Yeni doğan çocuklara ayle ölmüşlerinden birinin adını vermekten erge; ölülerin andacını her vakıt yaşatmaktır

IV — Çocuk doğmazdan önce ad hazırlama göreneği vardır ve bu gün çok ileri bir görenektir Söz gelimi: "Çocuğum kız olursa (filân), oğlan olursa (falan) adı vereceğim„ gibi sözler çok söylenir.

V — Çocuğu olmıyan ve ölü doğan ve yahut doğduktan sonra yaşamayıp kısa bir zamanda ölen çocukların yaşamaları için «muska» alınıp takılır Görenek olarakta çocuğa kız ise anasının, oğlan ise babasının adı verilir Anne veya babasının adı verilen bu çocukların yaşayacağı inancı vardır. Bir de, bu gibi çacuklara hayatla ilgili adlar verilir. « Yaşar, Hayati, Hayatiye ...» gibi.

VI — Çocuğa ad seçmek için aile efradının hakları hal ve duruma göre değişir. İlk çocuğun adını seçmek hakkı, diyebiliriz ki, kesin olarak babanındır. Ötekileri sıra ile dede, nine, anne ve diğer yakınlarındır. Bununla beraber ilk adı aylenin en sözü geçkin kimsesi de seçe bilir. Bu yüzden kimi geçimsizlikler ve hatta dargınlık ve kavgalar olur.

VII — Yeni doğan çocuğun adı, doğunmn üçüncü günü ile onuncu günü arasında konur. Kimi zaman ad seçememek yüzünden Bu zaman geçebilirse de pek azdır.

Ad konacak günler; Pazartesi, Perşembe ve Cuma günleridir Ad, Pazartesi ve Perşembe günleri konursa sabah ezanı veya ikindi vaktinde; Cuma günü konursa «salâ le Cuma ezanı» arasında konur.

VIII — Çocuğa ad, verilirken yapılan tören bayağıdır. Belli günlerde sabah ezani vaktinde baba yahut evin en büyük erkeği çocuğu kucağına alır. Çocuğun başı sağ tarafta ve yüzü güneye karşı olduğu hâlde yavaş sesle ezan okur sonra da kararlaştırılan adı çocuğun kulağına üç kez bağırır. Böylece çocuğa ad verilmiş olur "Çocuğa ad vermek için aylede veya yakınlarından bir kimse yoksa bu işi yabancı her hangi bir kimse de yapabilir.„ Bu arada çocuğa bir şey bağışlamak göreneği olmadığı gibi kullanılan eşya veya büyüsel bir görenekte yoktur.

IX — Ad koyma töreninde çocuğun anası ve öteki ayle ferdleri için hiç bir iş yoktur. Bunlar odalarında veya dışarıda, nerede iseler orada durup törene bakmaktan başka bir şey yapmazlar.

X — Verilecek adların seçilmesinde çocuğun hayat ve geleceği göz önünde tutulmaz. Bunda eğemen olan; adı seçenin özel kıvancıdır.

Yalnız adların sahipleri ile aralarındaki uygunluk veya uygunsuzluğa göre söylenen sözler vardır. Söz gelimi : Adı « Kadir » olup talii iyi olana " adı gibi kendisi de kaderli, anası kadir gecesi doğurmuş „ , talii kötü olursa " adı Kadir amma kaderi kadir değil , insanın adı kadir değil, kaderi kadir olmalı „ denir. Adı « Salih » olupta kendisi de iyi huylu ve doğru bir kimse ise " adının adamı „, olmazsa "adının adamı değil„ denir.

XI — Bölgemizde adsız çocuklara rastlanmamıştır. Yalnız piçlere önceden "Abdullah„ adı verilirdi.

XII — Bölgemizde kimi adların söyleniş özellikleri vardır. Toplaya bildiklerim şunlardır :

Gülsüm	—	Küsüm
Meryem	—	Merem
Emine	—	Emne
Fatma	—	Fadime
Ayşe	—	Âşe
Hatice	—	Hatça
Kadriye	—	Kadiriye
Hayriye	—	Hariye, Hayriş
Mehmet	—	Memet
Ahmet	—	Amet
Hüseyin	—	Hüsen
İbrahim	—	İbram
İsmail	—	İsmel
İshak	—	İsak
Recep	—	İrcep
Rifat	—	Irfat
Ramazan	—	Iramazan
Rasim	—	İrasim
Salih	—	Sâli
Bayram	—	Baryam
Rukıye	—	Urkuş

XIII — Bir kurulda orada bulunmayanlardan biri anılınca, iyi bir adam ise: «Kulakları çınlasın, hıkıcıklar tutsun» [1] kötü bir kimse ise : « Yüzünü şeytanlar görsün, anmayın şu kötüyü, şeytan kulağına kurşun» [2] gibi sözler kullanılır.

Kurulda ölü anıldığı vakit sağlığında iyi bir adam ise : «Allah rahmet etsin, nur içinde yatsın, toprağı bol olsun, durağı cennet olsun » kötü ise : « Akreplere lokma olasıca, cehennem ateşlerinde yanasıca, öldüde kurtulduk „ ve benzeri sözler kullanılır.

Ölü anılırken kurulda adaşı varsa : «adı benzemesin, allah gecinden versin »

1 — Bir kimse anıldığı vakit (Hıkıcık) tutar inanı vardır.

2 — Bir hasta veya hastalık anıldığı vakitte söylenir ve kulak memesi çekilir.

gibi sözlerle adaştan ölümü uzaklaştırmak için dilekler yapılır.

XIV — Adlarla ilgili: "Adı batasıca, adın kurusun, şeytan adlı, adı ad amma kendi mert değil, adsız insan olurmu, ismi, cismi bir değil, Fatmacığın adı mı olur, esamisi okunmaz, ad koymak isim verme, peygamber adı, büyük adam adı, -adını seveyim adına kurban olayım- adı ad değil ki berbat adını sen mi koydun, adına bak, tadına bak; adına bakta hayır um, adile dünyaya geldi . . » gibi sözler kullanılır.

XV — Adlar üzerinde yapılmış bilmece, tekerleme, fıkra ve saire işitmedim. Fakat çocuklar birbirini kızdırmak ve kendilerini eğlendirmek için kimi tekerleme ve ulamalar söylerler. Öğrenebildiklerim şunlardır:

1 — Mustafa mıstık
Arabaya kıstık
Bir mum yaktık
Seyrine baktık.

2 — Ayşe aşık
Telli kaşık
Temizlenmez
Kirli bulaşık

3 — Osman . . . . düşman

4 — Ali, başında havan eli

5 — Saniye, mini mini kurabiye

XVI — Adaş ve adaşlık sözleri vardır. Bir köy veya mahalle içinde bir adı taşıyan bir çok kimse olabilir. Bunların hepsi de birbirine hakikiğ adaş sayılamaz. Adaş olmak için önce bir şölen vermek ve adaş alduklarını bildirmek gerektir. Bundan sonra bu adaşlar kardeşten daha değerli olurlar.

Bir kimse adaşına bir iş yaptığı vakit ondan karşılık istemez; bir şey verince para olmaz; başına bir kaza geldiği vakit kardeşten daha çok üzülür ve onun o kazadan kurtulması için bütün gücüyle çalışır. Adaşı için icabederse canını bile tehlikeye kor ve böylece adaşlık hak ve ödevini yapmış olur.

Bu telekki, adaş sözü hâlâ kullanılmakla beraber zamanımızda o kadar sağlam değildir. Özel faydalanmalar buna engel olmaktadır.

Artırma: İhtiyaçlardan kısmak değil, israf etmemektir.

Köy Görüşleri : 5

Şeyh Bedreddini Simavî ve İvrindi

R. GÖKALP ARKIN

İvrindi Balıkesirin en büyük kamunlarından biri. Merkez kamunu evleri 315; nüfusu 1500 kadar. 27 köyü ile beraber nüfusu 11300; evlerinin adedi de 1700 ü buluyor. İvrindinin tarihi değeri bence orada Simavnalı Şeyh Bedrettin tarafından yaptırılan bir cami ile bir hamamın bulunmasıdır.

İvrindinin ismi hakkında kat'î bir malûmat yok. İki rivayet dolaşıyor. Birincisi Rumca bir isim olsa gerek deniyor. İkincisi de küçük bir öyküye dayanıyor: Bir hoca varmış çok eskiden. Bu adam fakirmiş. Köy köy dolaşır halkınverdiği ile geçinirmiş, uğradığı bir köyde ona hiç birşey vermemişler. Böyle 807 defa o köyden geçmiş hep eli boş dönmüş. İnşaallah demiş bu köy hep yedi sekiz haneden ileri gitmez. Hakikaten de o köydeki evlerin adedi 8 i geçmemiş. Şimdi o köyün yerinde yeller esiyormuş. İşte bu ermiş adam İvrindiye de uğramış. Fakat İvrindide hiç görmediği bir rağbeti görmüş. Sevincinden zıplar oynar ve mütemadiyen «bu köy iri verdi» der dururmuş. Gel zaman git zaman bu iri verdi İvrindi şekline dönmüş. Ve buranın ismi İvrindi kalmış.

Şeyh Bedrettin Simaviye ait bir cami de kamunun köyü Karaçepiş ve Ergama da var. Hamamın suyu olmasa koca İvrindinin susuzluktan hali harab; oranın bütün ihtiyacını bu su görüyor. Hamam kışın işliyormuş. Fakat bakımsız bir halde, suyun menbaı bulunamamış. Bir kısmı yerden çıkıyor, bir kısmı da dağdan geliyor diyorlar.

Su Yaz kış aynı bollukta. Bu suyun böyle kamunun ortasında nasıl ve ne suretle çıktığı hakkında güzel bir öykü var. Bunuda buranın ihtiyarlarından dinleyin;

— Koca Şeyh Bederttin buraya ayak basınca ilk işi bu cami ile hamamı yaptırmak olmuş. Kendisi çok âlim fadıl bir adammış. Hamam bittikten sonra boşboğazlar Şeyhle gizliden gizliye alay ederlermiş, «buraya da hamam yapılırmı? Burası susuz bir memleket, hamam su ile işler; bunun suyu nerden gelecek.» Demişler.

Sözüm ona bu boşboğazların bir ikisi daha ileri giderek Şeyh Bedrettine birgün: «Sen bu hamamı ve camiî yaptırdın. Eyi amma bu hamam su ile işler. Burası susuz bir memleket, buna suyu nerden bulacaksın?» Şeyh Bedrettin ilk söyleyen adama «patlamayın hepsi, yavaş yavaş olacak. Onuda bulurum elbet» demiş.

Fakat boşboğazlar durur mu? İkinci bir boşboşğaz da aynı şekilde hamamın önünde şimdi suyun çıktığı yerde rast geldiği şahsa aynı şeyi söylemiş.

Bunun üzerine Şeyh dayanamamış ve kızmış: «Ben size, demiş, suyu camiin avlusundan çıkaracaktım. Fakat siz acele ettiniz. Patladınız sanki. İşte su buradan çıkacak» demiş ve elinde tuttuğu âsasını oraya vurmus.

Ertesi gün orada suyun kaynadığını görmüşler. Evvelce burada sekiz balık varmış ne kadar tutulsa, ölse bu sekiz balık ne azalır nede çoğalırmış.

— Bu balıklar şimdi de görülüyor amma sekiz dane değil.

— Bunlardeğil bayım. Onlar bitti. Bir zamana kadar kalmış sonra sekizide birden yok olmuş. Kim bilir ne oldu. Hem onlar bu balıktan değilmiş. Görülmemiş bir biçimde renkli balıklarmış.

Camiin kapısında bir mermer üze inde

tarih varmış fakat üç yıl önce bu tarih yazılı taş yok olmuş. Bu meşhur hamam ve camide bu suretle bir meçhule bürünmüş oluyor belki

Karaçepiş köyü: Kamundan bir saat 15 dakika mesafede 90 ev 450 nüfusu var. İhtiyardan Karaçepiş neden dendiğini dinledim:

— Bu köy de çok eski bir köy. Bir adam buraya uğradığında bir keçi yavrusunu kaybetmiş Şimdi bile keçinin küçüğüne çepiş diyorlar. Bu adamcağız çepişini aramaya ve karaçepiş diye bağırmaya başlamış. Çıkar yüksek yerlere avazı çıktığı kadar bağırırmış! «Karaçepişim, karaçepişim» diye. Artık karaçepiş adı almış yürümüş. Herkes birbirine karaçepiş diye şaka yaparmış. Bu isim bu köyün malı olmuş ve Karaçepiş kalmış. Bu köyün camiide Şeyh Bedrettin Simavî tarafından yapılmış fakat onun hakkında bilinen ve söşlenen şey: «Çok eyi adammış rahmetli. Âlim fadıl okumuş çok eyliği dokunmuş hayırlı bir kişi imiş. Bak oğul İvrindi de bir cami bir hamamı Argime dede bir cami var . Fakat kim bilir neden bu adamı asmışlar.» dan ibaret.

Bunun hakkında bundan ileri varan yok.

Yalılar köyü: Burası da 120 ev 750 nüfusdan ibaret güzel bir köy, buranın en güzel şeyi suyu. Hayatımda buradaki su kadar mükemmel bir su içmedim diyebilirim. Su yaz kış aynı kalınlıkta akıyor. Hem bahçelerini suluyor hemde içmelerini temin ediyor. Akarken buz gibi. Destiye girince azıcık ısınıyor. Köylüler ; «bu su bizi yaşatıyor.» Diyorlar, «iç içe bildiğin kadar fark etmezsin ve bir zararda görmezsin.»

Buraya Yalılar denmesinin sebebi eskiden bu köyün yayla olması ve bu kelimenin değişerek yalı ve sonrada Yalılar haline geçmesidir deniyor. Bu köyü kuranlar diye sadece kabile ismi geçiyor. Bunlarda buraya gelince Ahmet Refih paşanın emri ile durmuş ve yerleşmişler. Bu kabilelerin isimleri: Karaca Aliler, Koca Sandıklar, Koca Eyüblerdir. Köyde bir Höyük üzerinde türbemsi bir mezar var. Burada (Dede) yatıyormuş. Yağmur düasına geçen seneye kadar buraya çıkarlarmış Şimdi bu adette ortadan kalkmış. Sebebini sordum: «Parasızlık; yağmur düasına çıkmak kolaymı keşkek, kuzu yapmak lâzım» dediler.

Okçular (Araplar) köyü: Küçük 38 ev, 230 den fazla nüfuslu bir köy. Kurulalı 46 sene olmuş. Ve halkın çoğu Gönenden gelmiş. Buranın yegâne tarihî kıymeti ok atılan iki muazzam taşın bulunmasıdır. Bunun birisi cidden muazzam ve sarı bir taş, insan devrilecek zanediyor. O biçimde duruyor. Yanına yaklaşınca heybeti daha fazla göze çarpıyor. Eskiden buralarda ok muharebeleri yapılırmış.

* *
*

Diğer birkaç köy daha var fakat onlarda buraya yazmaya değer birşey bulamadım

Köylerden yokluk ve yoksulluk acılarını dinleyerek döndüm. Her köyde noksan olmayan şey yalnız bu idi.

Güç: Denk bütçeden doğar.

D E S T A N

BÜLBÜL

MEHMET FEVZİ İLHAN

Na keman var, ne sazin
Şenlenir bayır yazın
Ey bülbül ne ağlarsın ?
Bayırlarda çaglarsın
Yaydın güzel sadayı,
Aşıklarden fedayı
Tenhalarda dururs un
Kimleri çağırısın?
Bülbül söylenir adın
Dünyada ne muradın ?
Beslenmekçin kafeste ,
Anarım her nefeste
Bülbülün ahuzarı
Bulsa gül çimenzarı
Hep sevinçler gönülde
Daim söylenir dilde
Bülbül niye ötersin ?
Kimçin yanıp tütersin
Söylenirsin dillerde ,
Çiçeklerde, güllerde ,
Hem öter, hem dinlersin ,
Tanrıdan ne dilersin?
Hep sesine koşarım
Tutsam seni okşarım
Öter, ağlar, sızlarsın
Eşinmi arzularsın ,
Bülbül güzel ses ile ,
Gezersin kafes ile ,
Bülbülün ahı vahı ,
Eğlencesi penahi
Bülbül eşmi ararsın ?
Ağlayıp ne ararsın ?
İlkbahar seher vakti,
Her kes nazar dikkati
Kimçin çekersin elem?
Ezelden yazdı kalem ,
Öyle okundu ferman ,
Yokmu derdine derman
Niye oldun amade
Çağır beni imdade
Gazel söyler hep ağzın .
Seninle güzel bülbül .
Kâinatı dağlarsın !
Dilin ne güzel bülbül .
Mest ettin ben kedayı,
Sen çıktın güzel bülbül .
Pek içli bağırırsın
Yanına güzel bülbül ?
Ne için bu feryadın
Söylesen güzel bülbül?
Sen olmuşsun şayeste .
Ben seni güzel bülbül .
Görmemek yar mezarı ,
Okur bir gazel bülbül .
Bülbülün gönlü gülde
Şöhretin güzel bülbül .
Her öterken ne dersin ?
Deyiver güzel bülbül .
Her dıyar , her illerde
Konar ötersin bülbül .
Hem ağlar, hem inlersin
Ben de dileyim bülbül .
Sanma sensiz yaşarım
Sevimli güzel bülbül .
Ahi zarı kılarsın
Derdin ne güzel bülbül?
Ötersin heves ile ,
Her yeri güzel bülbül
Maksuda olmak rahı ,
Eşidir; arar bülbül .
Eşinden mi firarsın ?
Gülüstanlarda bülbül ?
Hazin geçer her vakti
Çevirir sana bülbül .
Seni kınar hep âlem ,
Hasret çekersin bülbül .
Karargâhın gül, orman
Arayım güzel bülbül .
Gelemiyor mu dade .
Geleyim güzel bülbül .

ORMAN DAVAMIZ

HAYDAR YAMAN

Falih Rıfkı Atay bir betgesinde kömür davamız diye çok önemli bir mesele ile birlikte şimdi benim üzerinde duracağım konuya dokunmuştur. Şüphesiz bu değerli yazı benim gibi herkesin yüreğine su serpmiş, gözlerini sevinçle parlatmıştır. İşte ben bu alâkadan asığlanarak (istifade etmek) yurdumuzun önemli bir varlık kaynağı olan ormanlarımız hakkındaki düşüncelerimi yazıyorum.

Güzel yurdumuzun dört bucağını zengin ormanlar süslemektedir. Bugünkü ormanlarımızın kapladığı yer [8,816,000] hektarı bulur. Bu da genel ölçümün [umum mesahanın] yüzde 12 sidir.

Eskiden ormanlarımız daha çoktu. Bakımsızlık yüzünden her yıl bu rakamların küçüldüğünü görmemek kabil değildir.

Bizde ilk orman koruma yönetkesi (müessese) 1870 de kurulmuştur. Bu girişimin (teşebbüsün) ilk olarak atılan adım olmasından başka değeri yoktur.

Ormanlarımızı zararlı yıklamaklardan (tahrip) koruma işi ciddî olarak cumuriyet hükûmetile başlar. Yıldan yıla bu işe önem verildiğini görüyoruz.

Endüstrileşmeğe yüz tutmuş olan ülkeler için ormanların değerini ölçmeğe kalkışmak yanlıştır. Acun (dünya) ekonomisi üzerine yalnız ormanları sayesinde kuvvetli etkiler (tesir) yapan kaç dane devlet vardır. Hele bizim ormanlarımızı teşkil eden ağaçların cinsleri çeşitlidir. Ve bu cinsler arasında ceviz, meşe, kayın gibi kıymetli, her tarafta aranılanlar da boldur.

Ormanları çok olan ve endüstrisi genişlemiş bulunan ülkelerde odun endüstrisinin verimlerini görüyoruz. Bu endüstri sayesinde yalnız ülkelerinin ihtiyaçlarını tamamlamakla kalmıyorlar. Dışarıya da kereste ve saire şeklinde çıkarıyor. Büyük bir gelir elde ediyorlar.

Onlara şimdiye kadar bizde olduğu gibi ormanlarına gelişi güzel balta atmıyorlar. Oysaki bizde böyledir. Köylülerimiz, hele zengin ormanlı yerlerde oturanları katiyen orman değerini bilmiyorlar. Bu değeri onlara bizler tanıtacağız bu yönün hızla kollanması gerektir.

Ormanları az olan yabancı ulusların orman yetiştirmek için çektikleri eziyetleri duyuyoruz. Onları biz örnek almalıyız. Elimizdekinin değerini bilmek, onu hoş tutmak, eyi kullanmak borcumuzdur.

Bahçemize dikdiğimiz bir tek ağaç fidanını tutturmak, büyütmek ne kadar emeğe mal oluyor. Ondan istifade için yıllarca bekliyoruz. Bunu bir orman, ormanlar yetiştirmeğe teşmil edecek olursak durumun inceliğini anlarız. Bugün ormanlarımız boldur. Bunun için yapılan yıklamaklar belki bizi ürkütmez. Fakat bu doğrumudur? Karşılığı kendimiz verelim: Hiç de değil.

İlerimizi düşünmemiş oluruz. Bitmiyen tükenmiyen bir varlık yoktur. Hem biz orman ihtiyacını daha ileride duyacağız. Çünkü Endüstrileşmeye yeni başladık. Hele odun endüstrisi ülkemizde pek azdır . Şüphesiz bu durumun uzamasına imkân yoktur. Her yönde dev adımlarla ilerliyen soysal endüstrimiz yarın orman ihtiyacını kuvvetle duyacaktır . Bugün yurdumuzun pek az yerlerindeki ormanlar fennî bir şekilde kesilmekte , istifade edilmektedir. Buna rağmen yapılan ürüt (hasılat) az değildir. 1920 yılında ormanlarımızdan yapılan ürüt 1,360,000 Türk lirası idi. Şüphesiz günden güne artmaktadır ve artacaktır. Bu soysal

geliri koruyabilmek için ormanlarımızı korumamız gerektir .

Bunun için de sayın saylavımız Falih Rıfkı Atayın dediği gibi «ormanlarımızı, kömür yakacağını her tarafa yayarak ve mal ederek kurtaracağız.»

Gerçekten yakacak ihtiyacı orman yıklamaklarının başında gelen bir meseledir.

Yüksek Anadolu yaylasındaki her köyün kış yakacağı hemen hemen küçük bir ormana mal olmaktadır. Bu durumu nomal görmek doğrumudur?

Evet: Ülkemizde kömür yakmağı yayarak ormanlarımızı kurtarmaktan başka çare yoktur. Yapılan (tahmin) tasınlara göre Karadeniz havzasında bize üç yüz bin yıl yetecek kadar kömürümüz vardır.

Hükûmetimiz kömür maliyet fiyatlarını indirecek çareler düşünmektedir. İlk atılım [hamle] olmak üzere bu fiyatın ton başına 130 kuruş inebileceğini bildiriyor.

Her dava gibi genc hükûmetimiz bunu da kolaylıkla başaracak, ulusal servetimizi koruyacak, yükseltecektir. Bizim istediğimiz yalnız biran önce tedbir alınmasını dilemekten başka birşey değildir.

El emeğimize değer vermek; il malini yadırgamak gerek

Halkevimizde Edebiyat Gecesi

Hulkevimiz adının evrensel anlamile halka yakın ve yararlı olmak yollarını gütmekte, konferans salonunda sık sık faydalı toplantılar yapmaktadır.

Bu münasibetle bir ulusun soysallığında edebiyatın da çok büyük bir ödev gördüğünü düşünmüş 20 - 11 - 935 günü akşamını da bu önemli konuya ayırmıştır.

Aydın bir halk kümesile dopdolu olan Halkevi salonu saat 23 kadar genel duygulara, heyecanlara sahne oldu. Proğrama göre lisenin son sınıf edebiyat şubesinden 27 Hicri, Nedimin bir gazelini ve 65 Muzaffer Yahya Kemalin «ses» adlı çok güzel şiirini pürüzsüz ve coşkun bir surette inşat ettiler. Bundan sonra Öğretmen okulunun son sınıfından 31 Fahri, Lisenin ikinci sınıfından 146 Sırrı ve Öğretmen okulunun son sınıfından 5 Saadettin Ahmet Haşimin ve başka büyük şairlerimizin seçme şiirlerini çok başarımlı bir tarzda okudular. Bunlardan sonra Necatibey öğretmen okulu ve Lisesi edebiyat öğretmeni Abdulbaki Gölpınarlı elinde bavula yakın büyüklükte bir valizle sürekli sürekli alkışlar arasında sahneye çıktı. Halkı selâmladıktan sonra ilk önce şair Celâl Sihiri anarak iki dakika sükût edilmesin söyledi. Sonra bir kül halinde Türk edebiyatını çeşitli bakımlardan hulasa etti. İslâmdan önceki Türk edebiyatından kısaca bahsettikten sonra islâmı edebiyatımızı ve bu edebiyatn karekterlerini anlatarak asır asır ilerlemesini ve her asırda ki özgülükleri büyük şahsiyetler üzerinde durarak anlattı. Halk edebiyatı ile divan edebiyatının ayrılan ve birleşen noktalarını söyledi. Büyük şairlerin seçme şiirlerini okudu. Nihayet tanzimat edebiyatının halkçı yönile bu edebiyatın dil sadeliğine doğru akışını anıp Servetî fünuncuların edebiyatımıza verdikleri asrî canlılığı anlattı. Ve yine bu şairlerin dil bakımından sadeliğe aykırı gidişlerini de örneklerle aydınlattı. En sonunda Türkcülük gidişini ve bu ceryanın edebiyatımıza etkilerini ve çok önemli olan dil devriminin kutlu sonuçlarını anıp son devrin şairlerinden seçme şiirler okuyarak yarınki edebiyatın tam ulusal ve öz dille kurulmuş canlı bir edebiyat olacağını müjdeliyerek sözlerini bitirdi. Dakikalarca halkın alkış sağnağı dinmedi.

Sayın Parti başkanımız değerli aytacı tebrik etmişlerdir. Abdulbaki Gölpınarlıdan sonra öğretmen okulu son sınıfından 271 R. Gökalp halk edebiyatından çok güzel şiirler okudu ve hece veznile serbest veznin tekniğini anlattı, alkışlandı.

Tutum ve Biriktirme gecesi

18 - 12 - 935 günü akşamı evimiz salonunda, öğretmen Bay Cenap Refik tarafından «İktisat ve tasarrrf» Konulu bir konfirans verilmiştir. Bu konferans kalabalık bir dinleyici tarafından ilgi ile takip edilmiştir. Bay Cenap Refik bu konfransda Osmanlı İmparatorluğunun müsrifhane hareketlerini ve Ulusa bırakdıkları müthiş borçların nasıl yapıldığını ve hükûmetimiz tarafından nasıl ödendiğini anlatmış ve buna mukabil Cumuriyet Hükûmetimizin bilhassa tasarruf için nasıl çalışdığını söylemiştir. Bunlardan sonra halkımızın millî bankalarımızda birikdirmiş oldukları paranın ne kadar olduğunu anlatarak bu tasarrufun eyi sonuçlarını çok açık olarak anlatmıştır.

Bibliyografya

ÇEPNİLER

HÜSEYİN NAMIK ORKUN

Çepniler, Hakkı Akay Balıkesir: Halkevi 1935

Son çıkan Ülküde Hakkı Akayın çıkarmış olduğu «Çepniler» kitabının tenkit yazısı «bizi ilgilendirdiği için» aynile koyuyoruz Bu yazıya karşılık olan Hakkı Akayın «Bir tenkit için» başlıklı yazısıda aşağıdadır :

Hakkı Akay bütün bilgi alemini alâkalandıran önemli bir eser çıkardı. Evvelce ilânını gördüğüm bu eserin çıkmasını beklemekte idim. Bir nüshasını elde edince bir hamlede derhal okumağa koyuldum. Kitap bize birçok yeni malûmat vermekle beraber daha fazla Alevilik kısmına önem vermektedir. Gönül isterdi ki Hakkı Akay böyle bir eser yazmadan önce daha bir çok eserler okusun. Ve bu suretle araştırmalarına başlasın .. Kitap etnografik değildir. Filolojik değildir. Folkloru az alâkadar eder Binaenaleyh yalnız Alevilik mevzuları üzerinde durulmuş demektir.

Hakkı Akay başta Çepniler kimler konusu ile işe başlıyor. Fakat Çepnilerin kimler olduğunu anlatmıyor. (Bu suretle Horasana toplanan Çepniler orada Oguzlara iltihak ettiler .) Cümlesi müellifin Çapnilere dair derin etüdler yapmadığını göstermektedir. Her şeyi Alevilik zaviyesinden görmeği bir tarafa bırakır isek Çepnilerin yirmi dört Oğuz boyundan birisi olduğunu bütün eski kaynaklarda görebiliriz. Ülkü'nün geçen sayılarında (Anadoluda Oğuz boyları) adlı yazımda Çepnilerden bahsetmiştim. Burada Çepni adı ve saire hakkında izahat verecek değilim. Yalnız şurasını söyliyeyim, ki Çepniler bir Oğuz boyu olup Türklüğünde kimsenin şüphe etmediği temiz bir soydur.

Hakkı Akay eski bir belgeyide bu bu bahse koymaktadır. Fakat bu belgenin yazısını küfi yazı demekte ise de neşredilen belge bu belge ise bunun yazısı hiç te kûfi değildir.

Bundan sonra yazıların başlıkları Alevî ve Bektaşilik, Kızılbaşlık nedir? Muhammed güneş ay Ali , dir gibi hep dini bakımdan devam etmektedir. Hatta itikatlar bahsındaki bu konu devam ettirilmiştir . Çepnilerin arasında bulunan , yanında oturan ve onların hakkında eser yazan Hakkı Akay Çepni adetlerini malûm ve meşhur bir eserden aynen almışdır. Kitâbın bundan sonraki kısımları orijinaldır. Yalnız diller bahsi müstesna olmak üzre müellif çok güzel ve çok değerli malûmat vermektedir . Son söz , müellifi bize önemli bir konu üzerinde bir kitap verdiğinden dolayı kutlularız.

«Ülkü»

Bir tenkit için.

İ. HAKKI AKAY

Bir kaç ay önce Balıkesir Halkevi tarafından bastırılan «Çepniler» unvanlı yazılarım için değerli (Ülkü) nün son 33üncü sayısile zahmet edilen Hüseyin Namık Orkunun bir tenkidini okudum .

Her şeyden evvel şunu söylemek gerektir ki,ben bilgi âlemine o âlemin dışından bir armagan sondum , ilim yapmadım; çünkü yapamazdım. Bir yönetmenin bazı yaradılışlar ayırt edilmek üzere - Hatta içinde bulunduğum bilgi deryasından büs bütün ayrılarak sırf ameli ve resmi ödevler peşinde çalışmak zorluğunda bulunduğunu pek iyi bilirim

Hele ben, o çok geniş ve çok derin , ucu bucağı bulunmayan o deryanın kıyısından bile geçtiğimi hayamda bir tıkez bile iddia etmedim . Bulunduğum çevre , 200 evli bir kamun merkezidir Orada ilmi vesait temini şöyle dursun, yevmi ve ilmi gazeteleri bile çok zaman görmek müyesser olmaz; görsek te iş bırakmaz. Benim yazdığım ve namına Hüseyin Namık Orkon tarafından eser denmek lütfü esirgenmiyen aciz yazım, bin türlü iş içinden ihtilâs edebildiğim çok cemiri vakitlerin bir mahsulünden ibarettir . Eğer o yazılarda foklordan bir zerre , bir nişane göstere bildimse kendimi bahtiyar tanırım. Yazımın kusurunu vaktim olsada ben söylesem ! . Hâlâ pişmanım ; neden iki kitap adından bahsettim diye!. Çünkü , yüksek ilim konuları ilim adamlarına yaraşır .. O ilim adamları ki ; şiarları bilmedikelerinden bir zerre öğretmek karşısında bile derin ve çılgın sevinçler duyarlar ; kendi bilgisizliklerinden başka acunda bir bilgisiz görmek istemezler . O kadar alçak gönüllüdürler

Hatırlıyorum ki, bende galiba Çepnilerin temiz bir Türk soyu olduğunu yazmıştım . Acaba basılmışlarında o kısım çıkmadı mı ?

Belgeyi bende küfî değil biliyorum. Küfî mi denmiş?. Vah, vah, vah!. Büyük hata ! İlim namına irtikâp edilen bu hatadan istigfar ederim!. Biraz bu yazı şekillerinden anlıyanlardan da sayılırdım ; hâlâ izleri kalemimin ucunda !

Çepnilerin yalnız kavmiyatını değil, itikadiyatını da maalesef yazamadım. Kusurum yazışım değil, yazamayışımdır.

Çepni adetlerini malûm ve meşhur bir eserden aynen aldığımı haber veren Hüseyin Namık Orkon üstadımızın bu malûm ve meşhur bir eserin adını ve yazılarımda mehaz göstermiyerek ve kendime mal ederek yazdığım şeyler varsa bunların hangi sahifelerde olduğunu lütfen söylemelerini reca ederim .

Hüseyin Namık Orkun : "Bundan sonra ki [1] kısımları orijinaldir Yalnız zeyiller bahsi müstesna olmak üzere müellif çok güzel, çok değerli malûmat vermektedir. Son söz „müellifi bize önemli bir lkonu üzerinde bir kitap verdiğinden dolayı kutlularız.» Satırlarile bu acizi bol bol tevecühler garketmiş! Ben - hâşa ne müellifim. Hüseyin Namık Orkun gibi ; ne « çok güzel ve çok değerli malumat » vere bilmiş bir adamım!. Biz eserleri kendimizden değil, ustadlardan istiyoruz.

Yazılarımda - hatırladığıma göre - bu fikrimi şöyle izah etmiştim : « ... Her ne olursa olsun biz burada (tahlil ve terkip) yapacak değiliz Bu husus alimlerimize düşen bir ödevdir . Biz yalnız , muazzam (halkiyyat) binasını kuracak üstadlara (malzeme) taharri ve ihzarına çalışacağız...»

« Diller bahsi müstesna » bunun açılması , açığa vurulması ne kadar faydalı olurdu ?. Üstadın intikadlarından, umumi ve mücerret tabirlerden ziyade maddeye istinat eden kati ve ameli dersler almak isteriz. Lütfetsinler, esirgemesinler ..

Çağış

[1] Adetlerden sonra

— Adapte —

SAKAT

MÜŞTAK BAYKAL

Vağona girmiş ve yalnız kalmak ümidile kapıyı kapıyarak bir köşeye henüz yerleşmiştim ki kapı tekrar açıldı ve bir sesin :

— Dikkat edin , efendim, tam hatların çatıştığı yerde bulunuyoruz, basamak çok yüksek .

Dediğini duydum

Diğer bir ses cevap verdi :

— Korkma Hasan tutunurum.

Sonra, kenarları geniş şapkalı bir baş göründü ve kapının yan çerçivelerinin iç kısmında asılı olan kayışlara yapışan iki el iri bir vücudu yukarı çekti. Basamaklarda bir sopanın yere vuruluşuna benzer bir kaç ses işitildi.

Adam arkasından itilerek içeri sokulduktan sonra pantolonunun paçalarından siyaha boyanmış iki tahta bacak gözüme ilişti.

Aşağıdan uzanan bir baş sordu :

— Yerleştiniz mi efendim ?

— Evet, oğlum .

— Paketlerinizi ve koltuk değneklerinizi vereyim efendim.

Ve eski bir asker tavurlu bir uşak siyah ve sarı kâğıtlara sarılmış ve ihtimamla bağlanmış bir sürü paketle vağona girdi . Onları birer birer efendisinin başı üzerindeki ağa yerleştirdi. Sonra :

— İşte, efendim, dedi. Hepsi bu kadar beş paket .. Bonbonlar, bebek, tirampet , tüfenk ve börek .

— Pekâlâ oğlum .

— Yolunuz açık olsun, efendim .

— Teşekkür ederim , Hasan . Hoşça kal .

Uşak vağondan indi ve kapıyı kapıyarak gitti. Ben yeni gelen bu yol arkadaşıma bakıyordum.

Saçlarının hemen hemen temamen beyaz olmasına rağmen otuz beş yaşlarından fazla göstermiyordu. İri yapılı, bıyıklı bir adamdı. Şişmanlara hâs olan bir hâlle soluyordu .

Alnının terlerini sildi . Sonra yüzüme dikkatlice bakarak :

— Sigara rahatsız eder mi efendim?

— Hayır, efendim.

Bu bakışı, bu sesi, bu yüzü ben tanıyordum . Fakat nereden , ne zamandan ? Ben bu adamla tanışmış, konuşmuştum . Çok eski bir tarih ! . Çok uzak .. Bir sis tabakasile örtülmüş eski hatıraların arkasında belirsiz bir hayal gibi titriyor.

Oda beni ayni dikkatle, temamen değil, fakat biraz hatırlıyan bir adam tavrile süzüyordu .

Gözlerimiz , bakışlarımızın bu inatcı çarpışmasından sıkılarak başka tarafa döndüler ; bir kaç saniye sonra çalışmakta olan zihnimizin yapışkan ve karanlık arzusile tekrar karşılaştılar.

Ben :

— Rica ederim, dedim . Bir saatten beri birbirimizi boşuna süzeceğimize , nerede tanıştığımızı beraber arasak daha iyi olmaz mı ?

O istekle cevap verdi :

— Hakkınız var, efendim.

Ben ismimi söyledim:

— Avukat Vecdi Çağlıyan .

Bir kaç saniye durakladı , sonra çok fazla meşgul bir zihnin dalgınlığına iştirak eden sabit bir bakış ve emin bir sesle :

— Tamam.. Tamam.. dedi. Size harpten evvel Hakkı Ozansoylarda tesadüf etmiştim; tam on dört sene evvel !

— Evet, evet . Siz asteğmen Lütfi değilmi siniz ?

— Evet , ayaklarımı kaybetmezden evvel yüzbaşı da olmuştum .. Bir mermi ikisini de aldı götürdü.

Tekrar bakıştık, artık tanışmıştık.

Şimdi gözlerimin önünde canlanan genç, yakışıklı, nazik Asteğmeni düşünüyordum Fakat bu sevimli simanın arkasında sisli küçük bir hatıra daha dalgalanıyordu, bir aşk öyküsü ..

Kısa bir dikkatle dinlenen ve zihninde gayet hafif bir iz bırakan öykülerden biri .

Yavaş yavaş eski hatıraları örten karanlıklar aydınlandı Gözlerimin önünde bir genç hayali belirdi Sonra kafamda ateş almış bir barut gibi ismi parladı :

— Bayan Semiha . Şimdi artık herşeyi hatırlıyordum .. Bu bir aşk öyküsüydü Fakat zavallı bir aşk Onlara rastladığım zaman bu genç kız, asteğmeni seviyord ve müstakbel izdivaclarından bahsediliyordu Asteğmen de çok meftun ve mesut görünüyordu.

Gözlerimi, yol arkadaşımın başı üzerindeki ağa yer eştirilmiş olan ve trenin sarsıntılarile titriyen paketlere kaldırdım, uşağın sözleri kulaklarımda tekrarlandı:

— İşte efendim, hepsi bu kadar . Beş paket.. Bonbonlar, bebek, trampet, tüfek ve börek .

Bir anda kafamda bir roman canlandı, ve gözlerimin önünden akıp gitti. Bu kâh bir gençkızın, kâh genç bir erkeğin gerek malî, gerek vücut eksikliğine ait bir felâketten sonra birleşmelerini gösteren romanlardan birine benziyordu . İşte gayet açıktı ki bu subay da harpte sakatlandıktan sonra ona kalbini, ve bütün mevcudiyetini vadetmiş olan genç kızı almıştı.

Güzel, fakat çok basit düşünüyordum Romanlarda ve tiyatrolardaki fedakârlıkları düşünür gibi basit düşünüyordum

Sonra, birden daha az şairane , hakikata daha yakın bir ihtimal birinciyi bastırdı. Belki onlar, harpten evvel, bacakların kurban gittiği o korkunç kazadan evvel evlenmişlerdi. Ve zavallı kadıncağız o büyük musibetten tahta bacaklarla dönen bu bedbaht kocayı sonsuz bir sukutu hayal içinde kabule ve onu teselliye mecbur olmuştu.

Acaba mesut mu, yoksa bedbaht miydi ?

İçimde gittikce büyüyen , mukavemet edilmez dereceye gelen bir arzu vardı : Bu adamın öyküsünü öğrenmek , hiç olmazsa öyküsünün bana söylemek istemiyeceği bazı kısımlarını keşf için ağzından bir kaç söz almak ..

Konuşuyoruz. Fakat ne ?. Söyliyecek bir şey bulamamaktan doğan bir can sıkıntısile isteksiz oradan buradan konuşuyoruz

Gözlerim, başı üzerindeki ağda titriyen paketlere dalmış düşünüyordum : «Üç çocuğu var galiba . Bonbonlar karısına , bebek küçük kızı için, trampet ve tüfek oğulları için, börek te kendisinin...»

Sordum :

— Baba mı sınız, efendim ?

— Hayır.

Birden büyük bir biçimsizlik yapmış gibi bozuldum.

— Affınızı istirham ederim , dedim. Uşağınızın oyuncaklardan bahsettiğini hatırlamıştım da ... Bazan insan kendisine ait olmıyan şeyleri dinlemek istemese de gayri ihtiyarî duyuyor efendim.

Gülümsedi. sonra mırıldanır gibi :

— Hayır, evli de değilim. Dedi.

Birden hatırlamış gibi bir tavur aldım.

— Ha ! Sizinle tanışdığımız zaman bayan Semiha ile nişanlı idiniz zannederim.

— Evet. hatıranız çok kuvvetli.

Biraz fazlaca cüretle ilâve ettim :

— Eğer hatıram beni aldatmıyorsa bayan Semihanın evlendiğini de duymuş tum. Kocasının ismini hatırlıyamıyorum . Bay, bay...

O sakinane benim aradığım ismi söyledi :

— Bay Macit

— Evet, tamam! Bu münasibetle sizin yaralandığınızdan da bahsedildiğini işitmiştim.

Dikkatle yüzüne bakıyordum, kızardı. Birden kalbinden, benliğinden kaybettiği bir şey için şikâyet eden bir adam halile hararetle , heyecanla cevap verdi :

— Ona ismimi vermek büyük bir kusur olurdu azizim, Harpten ayaksız döndüğüm zaman onun benim karım olmasını kabul etmek bir cinayetti. Bu kabil miydi ? Evlenmek, ulüvvücenap gösterişi yapmak değildir . Evlenmek, yaşamaktır . Her gün, her saat, her dakika, her saniye bir tam adamın yanında yaşamaktır. Eğer o adam benim gibi olursa insan onunla evlenmekle ölüme kadar sürecek ebedi bir ıstırap mahkûmu olur! Ah !. Anlarım . Bir hududu , sınırı olan fedakârlıkları takdir ederim . Fakat bir kadının bütün hülyalarından bir saadet beklediği hayatın bütün zevklerinden vaz geçmesine razı olamam Kendi odamda gezinirken bu odundan ayakların ve koltuk değneklerinin her adımda çıkardıkları seslerin kulaklarımda ne acı , beni öfkelendiren, sinirlendiren ne çirkin akisler yaptıklarını tasavvur edemezsiniz; zannediyor musunuz ki kendim tarafından tahammül edilemiyen bu şeylere bir kadın tahammül etsin ve sonra bu tahta bacakların güzel olduğunuda iddia edebilir misiniz ?.

Sustu . Ona ne söylemeliydi ? Hakkı vardı! Kızcağızı ayıplıyabilir miydim, ona bir kabahat yükletile bilir miydi? Hayır..

Edindiğim bu malumat hakikata çok yakın olmakla beraber beni tamamen tatmin edememişti. Bu kesik bacaklar benim keşfedemediğim daha başka yapılan bir takım fedakârlıkları hatırlatmak istiyordu.

Bir sırasını getirip sordum :

— Bayan Semiha Macidin çocukları var mı ?

— Evet, bir kız, iki oğlan. Bu oyuncakları onlara götürüyorum O ve kocası, benim çok candan dostum oldular .

* * *

Tren tonelleri geçince yavaşladı. Gara girdi ve durdu.

Ben bu sakat subaya inmesi için yardım etmeğe hazırlanıyordum ki açılan kapıdan iki el uzandı :

— Hoş geldin Lutficiğim.

— Ooo! Hoş bulduk Macit

Adamın arkasından, hâlâ güzelliğini fazlasile muhafaza eden kadın eldivenli ellerile "hoş geldin„ işaretleri yaparak gülümsüyordu Yanında bir küçük kız sevincinden yerinde duramıyor, ve iki oğlan da, ağdan birer birer babalarının ellerine geçen trampet ve tüfenge sabırsız gözlerle bakıyorlardı.

Sakat, rihtima inince çocukların üçü de etrafını sardılar onunla sarmaştılar, sonra hep beraber yola koyuldular . Küçük kız sanki bu ihtiyar dostuna yürürken yardım etmek ister gibi koltuk değneklerinden birinin cılalı kısmından tutmuş yavaş adımlarla onun yanından gidiyordu.

Ülkücü ve Devrimci Gençlerin duyguları

Yerli malı

Türkü seven Türk malını
candan üstün sevmelidir.
O sevgiki bu yükselen
Cennet yurdun temelidir·

Ey milletin Çocuğu sen
Türk malını beğenmiyen
Nankörlere hatıalatki:
Bu güzel el türk elidir.
Onu canla sevmelidir.

B. E. O. M. II.-A Nö 251

Cemaletttin

Nehir

Gece gündüz, bu ne sansuz alkışlar?
Kâh cağlarsın, kâh süzülür durmassin
Neden böyle, bu sert kolsuz akışlar?
Cılğın gibi, hep üzülür durmassın.

Yükseklerden inerken hep coşarak,
Bin nameli calgılarla akarsın.
gice gündüz Şır.. Şa..R..R R diyip taşarak,
Hiç yılmadan kayalardan taşarsın

N. Duran

Geçmek istiyorum

Dural'a

gicenin sukûtunu, bozupta birdan..,
Coşkun içll sesimle, haykırabilsem...
Bu kimsesiz sokakta, dolaşırken ben.,
Bahar bülbülü gibi bir coşabilsem

*
* *

Şahlanan sular gibi karanlıklarda,
Haykırmak istiyorum, coşkun sejmle.
Kuduran rüzğa gibi bu, sokaklarda..,
Bir coşmak istiyrum bu gençliğimle...

*
* *

Gicenin ta, koynuna girmek için ben .,
karanlığa bürünüp, yürüye bilsem.
Bu sokakda bir kere hiç görünmeden..,
Koyboy gibi, tufanla bir geçebilaem.

Güner

General ve Asker

Fransızcadan çevirme

General Tilli nin bir adeti vardı: Orduya hizmet için gelen her yeni ere üç sorgu soraridı; İşte sorduğu sorgular:

1 — Kaç yaşındasın?

2 — Nezamından beri arkersin?

3 — Yeni alay ve hizmetini seviyor musun?

Bir gün güzel boylu, kuvvetli, iyi talim görmüş ve evelce memleketinde askerliğini yapmış bir Polanyalı Alman ordusuna girmek ister. Ve kabul olunur.

Boyunun güzelliği sebebiyle birinci piyade alayına seçilir.

Bununla beraber bir kelime bile almancada bilmiyordu. Generalin teftiş günü geldi.

Subaylar Generalin âdetini bildikleri için Generalın soracağı sorguların karşılıklarını Polanyalı askere bir kaç defa tekrarlattılar. General yeni piyade alayının önünden geçiyor ve her askere dikkatle bakıyordu.

Sorgu sormak için Polanyalı askerin önünde durdu. Fakat o gün General sorguların sırasını değiştirdi.

Birinci sualden başlamıyarak ikinciden başladı.

Şimdi Almanca bilmiyen askere soruyor:

— Kaç seneden beri askersin?

— Yirmi iki senedir, Generalım.

Tilli şaştı asker genç görünüyordu.

Tilli tekrar sorar:

— Kaç yaşındasın?

İki sene

General şaşırdı, şiddetli bir tavurla başlarını çatarak askere baktı.

— İkimizden biri aklını kaybetti. Acaba sen mi, benmi?

Asker General kendisine üçüncü sorguyu sorduğunu zannetti.

— Her ikimiz de generalım. Bunun içinde çok bahtiyarım.

Tilli meseleyi bilmediği için çok kızdı ve subaylara sordu.

Subaylar işin iç yüzünü anlattılar.

Ve General teftişine devam etti.

III A. 561

Mithat Bilgihan

T E N K İ T

Kitabın adı: Meriç kıyılarında

YAZAN: M. OLUĞ TURANLI OĞLU

Muharrem Ildak

Geçenlerde bir arkadaşım; «işte sana bir öğretmen adayı, bir ertikdaş eseri» diye elime bir şiir kitabı verdi. Birdenbire başarıklık şahikasına kolayca tırmanmak özencile, gelişi güzel dizilmiş bir kelime merdiveni ile karşılaşmak korkusuyla - son aylar içinde yayın alanına çıkan birçok gençlerin şiir kitabları bana bu kanaatı vermişti - Birinci sayfayı açtım:

İlk yazı; kitabı adlandıran şiir: «Meriç kıyılarında» bu şiiri kısaca tanımlamakla geçeceğim: Katıksız bir Türkçe. Su götürmez bir içtenlik.. Başdan aşağı uyum ve akım... Buraya aynen almak isterdim fakat çok uzun. bir iki kıtasını, hattâ bir kaç mısrağını öbürlerinden üstün tutmak büyük bir haksızlık, bağışlanmaz bir kabahat olur.

Kitabın güzel şiirlerinden biri de «Tunaya hasret» dir. Onda hasret kelimesinin en evrensel anlamı var:

İçimde şahlanan duygularım var,
Ülküm geceleri yakmak istiyor.
Çekilin karşımdan! Çekilin dağlar!
Bu gönlüm Tunaya akmak istiyor.

*

Acuna hız veren ışıktan seldim,
En mağrur kırallar diz çoktü bana.
Yükselen başımla gökleri deldim,
Yaptığım savaşlar ündü vatana.

*

Bugün de ben vakur dağlar gibiyim
Başım yükseliyor hep aya doğru
Kış gününde bile bahar gibiyim
Gözlerim bakıyor Tunaya doğru.

Bilhassa üçüncü kıt'anın III, IV mısraları çok incedir. Şair yerinde bir tedai ile kış ve bahar yağmurlarını kıyaslıyarak tunayı her hatırlayışında döktüğü göz yaşlarını çok sıcak ve duygulu mısralarla anlatıyor.

Tuna; adını duyunca kalbi burkulmıyan her genç kanının saflığından şüphe etmelidir. Tuna, bunca yıllar geçtiği halde akıncı atalarımızın kutsal konak izlerini kıyılarından silmiş değildir. Tuna; her Türke kahraman«Tunga»yı hatırlatır. Tuna; Avrupada doğar, Türkün gönlüne dökülür. Tuna herkesten ziyade Türkündür.

«Zavallı Efe» adlı şiir hakkında:

a: Önce şunu söyliyelim ki Efe zavallı mevkie düştüğü vakit efelik vasfını kaybeder. Ona artık efe diye hitapetmek hiçde doğru olmaz. Bu konudaki efe, Aydın, İzmir, Ödemiş ve Kastamoninin babayiğit efelerinden olmazsa gerek.

b : Efe belinde kılıç değil ; saldırma, pala, hançer, kama taşır.

c : Anadolunun su katılmamış, tertemiz kızı olan Fatmacık bir defa gönül verdiği efesini her ne bahasına olursa olsun bırakacak, ondan yüz çevirecek kadar kalbsiz ve karektersiz değildir. O bütün acunun en vefalı ve sevmesini bilen eşsiz bir yaradılışıdır.

Bununla beraber M. Uluğ bütün konularını yurdun güzelliklerinden seçmiştir. Genç şair ve öğretmen adayının ülkü ile dopdolu bir kalp taşıdığını kitapın arka kabındaki reklâmdan da anlıyoruz.

Bu itibarla ileri için bir umud yıldızıdır. Edirneden kopup gelen bu genç ve pürüzsüz sesin gün geçtikçe kürelmesini diler, daha ilk veriminde gösterdiği başarımı candan alkışlarız.

Küskünüm

HALİL SEZAİ

M Adağa

Ay suda bir damla kanlı göz yaşı,
Bu gün bülbül gibi güle küskünüm!
Soldu çiğdem açan yaylanın başı,
Hasreti getiren yele küskünüm!..

Göz emer toprakdan son beyaz rengi,
Her yaprak, dalına verir yaz rengi,
Yollar penbeleşdi, Dağlar saz rengi,
Gözümde eriyen tüle küskünüm!

Sildi gözlerimi bir kuş kanadı,
Geçdi dudağimdan bin gülün adı;
Akşam gönülleri «Kan» a boyadı,
Aşkın öğrettiği dile küskünüm!

Bulutlar titredi bir çiçek gibi,
İçimden tasayı içecek gibi,
Ömrüm işkencesiz geçecek gibi,
Beni sürükleyen sele küskünüm!

Elenen sesleri, ay duya duya,
Paslı bir yay gibi atıldı suya;
Gölgeler çırpınıp, indi kuytuya
Beni benden alan ele küskünüm!

* *

Taptığım Yasa

FERİDUN ANKARA

Mide değil, Kafadır benim taptığım yasa!
İçimde yer bulamaz altun dolu bir kasa..
Vicdanımla, kafamı benzetirim denize
Coştukca, çağladıkca köpüklenir dizdize
Koyun koyuna girer, dizdize yol aldıkca.
Ülkümün martıları enginlere daldıkca.
Kafam çalar gönlüme, fikirden kırbacını
Allahımda sökemez bu gönül inancını.

Alçalmayan gururum uçacaktır dağlara
Ne Adımı, adını vermedim mısralara

Buç esinler

M. ULUĞ TURANLIOĞLU

„Türk delikanlısına"

Ufuktan yüzüne devler baksada,
Başını göklere kaldır her zaman,
Kanın bir sel olup yere aksada,
Gücünle ateşe saldır her zaman.

Yolundan dönermi er olan kişi?
Ülküsü uğrunda can veren yaşar.
Kötüyü devirmek her erin işi,
Gözünü kırpmayan dalaylar aşar.

(Altıok) yolunda at süren kimse,
En büyük merama ermiş demektir.
Hasmını yerlere deviren kimse,
Ulusal bir sınav vermiş demektir.

İnan ki bir masal değildir hayat,
İnançla ileri atılmak gerek.
takarak kendine ışıktan kanat,
Atsızlar içine katılmak gerek,

Yaşamak istersen kendine güven,
Zayıflar ezilir, merhametsizçe.
İleri adımlar atmak dilersen.
Özgeçi içinde çalış sessizçe.

Her yüze gülen dost bilme şakın,
Eloğlu kancıktır saklar içini.
Atan'a gönül ver yalandan sakın,
Dinleme anıran El'in piçini.

Ufuktan yüzüne devler baksa da,
Beşini göklere kaldır her zaman.
Kanın bir sel olup yere aksa da
Gücünle ateşe saldır her zaman.

Akseden sesler

ZİYA ÖNAY

Yolumnn yolcusu Feridun Ankaraya

" Öğretmen olacağız !. „ bundan öte bizim aklımıza helmiyen şey.. Göğüslerimizin derinliğinden kopan bu ses uzak ufuklara koşsun, kuytu bucaklara ulaşsın. Bizim biricik yenilmez bir dileğimiz var: Kuş uçmaz , kervan geçmez köylere gitmek, karanlıkları aydın etmek . Geceleri gündüz eğlemek istiyen gün geçtikce semiren ve beliren ülküye yolculuk yapmak.

Asırları yıllara sığdıran biz devrim öğretmanleri , ülkeleri ışıkla yıkayan güneşle barışacağız . Bunlar , yüreklerimize bağlı dilimizin haykırışı , yolculuk şarkılarının sevincidir.

Sesin ve sesimiz göklere yükseldi, yükselecek; cehalet perdesini delecek . Tali , müjdelediğin bahtiyarlığı bize, doya doya içirecek. Birleşen gönüllerimizle her zaman çok haykıralım:

Ey bahar gününün mesut yolcuları ! Yurd ve rejim güvenimiz , devrim örneğimizdir. Yıkmayız, yıkamıyacağız

Bu kede böyle bağıralım: Yaşasın Ertiklerin en kutsalı öğretmenlik ve öğretmenler ..

ALDANIŞ

H ÇIĞIR

Ruhum denize bakıp uydu ona, eş oldu;
Dalgaları ruhumda esenle kardeş oldu.
Ben ararken engini ta uzak ufuklarda...
Engin içimde yanan biricik güneş oldu.

Ben senelerce kendimi bir alev rüzgârına
Vere vere unutup ulaşmışım yarına.
Kafamdan şerit gibi söküldü hep hayaller
Ve asıldı o anda gönül ufuklarına...

Titiz bir el gezindi elinde bir elmasla,
Bu elmas sildi bütün hayalleri temasla:
Eskiden bana güneş gelen zindanmış meğer;
Aramadım bir daha ufukta hayal asla...

Ö Y K Ü

Baba Hatice

Yazan: HALİL İBRAHİM PARACIKOĞLU

„Kardeşim Halil Sezai" ye

Neden, her pazar günü evden çıkınca ayaklarım beni kendimde olmıyarak teyzemin beyaz kapısına doğru sürükler. O ahşap yapı önünde içimi belirsiz bir titreme alır. İsli duvarlarında pala bıyıklı atalarımın hayallerini sezer, kanlarının damarlarımda dolaştığını duyarak kendimden geçerim.

Günlerden pazar. Yine bu anılar yuvasının eşiğindeyim. Kapının tam ortasına düşen kocaman tunç tokmağı salladım koridorda akisler yaratarak inledi. Kapıyı teyzem açtı Beni görünce gülerek pamuk başını salladı.

—Gel bakalım, pamuk teyzeni unutuverdin! Dedi.

Dilinin bir parça kaba olmasına rağmen çok tatlı konuşur. Onu dinlerken içim, Asmalı çardak altlarında saz çalan, Karaca oğlan ve Dertlinin heyecanile taşar.

Gözlerim, yurdumun bucaksız ovalarında çağlıyan ırmakların rengile derinleşir. Bu tatlı kelimeler onların sesi gibi süzülerek ruhuma akar.

Bozuk kaldırımlı taşlığı geçtik. Dış merdivenlerden üst kata çıkarken:

—Kim var? Diye sordum. Daha cevabını almamıştım, üst koridordan iri bir vücudun tahtaları sarsarak yaklaştığını gördüm. En çok, çorak orta Bnadolu yaylalarında rasladığımız yağız bir kadın yüzü. Parlak gözlerini benden ayırmıyordu. Geniş omuzlarını sallıyarak yanımızdan geçti, Teyzemin:

— Hatice kardeş... Yeğenim.. Yabancı değil! Gibi sözlerine:

— Artık gitmeliyim! Cevabını vererek çıktı.

Arkasından baka kalmıştım. Benim merakımı anlıyan teyzem:

—Bu kim tanıdınmı? Dedi.

—Hayır!

—Hele oturda anlatayım.

Oracıkta, bir sdire serildim. Teyzem de karşıma oturdu:

— Gördünmü evlât elde ne babacan kadınlar var. Diye söze başladı. «Yiğit lâğbile anılır» diye bir Türk sözü vardır bilirsin. İşte bu kadına da baba Hatice derler. Kadından baba olurmu diyeceksin, dinle bak nasıl oluyor . Hem bu öyle bir babaki, babalara örnek olacak kadar yerinde bir baba.

Teyzemin ne demek istediğini eyice anlıyamamıştım: O gözler hâlâ içimde parlıyordu, beni kendine bağlamıştı.

— Yalvarırım teyzeceğim , beni üzme çabuk anlat! diye yanına sokuldum.

Başını kaldırdı, gözlerini süzdü, sonra hafif bir sesle öyküsüne başladı.

Baba Hatice otuz beş yaşında bir şehit karısıdır. İstiklâl savaşından iki yıl önce evlenmiş, kocası harbe gittikten sonra da ihtiyar annesile bir yaşındaki yavrusunun bakımını kimseye el açmadan başarmış. Fakat çok geçmeden Mehmedin künyesi geliyor.

— Eşim bu yolda can verdi, onun öcünü almak bana düşer! Diyerek koşuyor. Kucağında yavrusile, hiçbir şeyden yılmadan cepheye mermi taşıyor. Savaş bitinciye kadar ayrılmıyor, birçok yararlıklar gösteriyor. Hâlâ sırtında mermi eziklerinin yeri durur. En büyük yası eşi gibi şehit olamadığı içindir.

Zavallı annesi şimdi kötürüm, çocuğu da mektebe gibiyor. On üç yıldır didiniyor, evine bir erkekten daha eyi bakıyor.

Bunun için adına « baba Hatice » derler. Gündüzleri tarla işine gider, geceleri evde ev işleri ve çorap örmekle vakit geçirir, evine gül gibi bakar. Çocuğu da on lâyık terbiyeli, zeki bir yavrucak. Bütün ümidi, her şeyi bu temiz çocukta.

Teyzeme baktım gök mavisi gözlerinde damlalar parlıyordu. Bende de artık dinliyecek kudret kalmamıştı. Kulaklarım uğuldduyordu.

Teyzem sustu.

Ey benim kanımı taşıyan büyük kadın değerli anne. Sana Avrupalı yabanlar hor bakmasın. Onlar eşleri savaşda öldüğü zaman karalar giyerek matem tutarlar. Sen şehit olan Mehmedinin intikamını almak için zırh giyer kılıç kuşanırsın. Onlar içki masalarının başında sızarlar. Sen, yavruna öksüzlüğünü duyurmamak için gece gündüz bırakamadığın işinin başında sızarsın. Onlar seni beğenmezler, yüzündeki güneş izlerine kara, bükülmiyen, eğilmiyen başına kaba derler. Onların hazret diye taptıkları Havva seni görseydi, seni bilseydi o da sana tapardı. Aranızdaki bu geniş ayrılığı ancak tanrı ve senin kanını taşıyanlar, biz biliriz.

YURDDAŞ:

Türk toprağının üstü ve altı değerli antikiteler, anıtlar ve tarihi eserlerle doludur. Bunlar Türk Ulusunun dünyada ilk kültürü kurduğunu, Ulusumuzun başka uluslara kültür önderliği ettiğini bütün acuna tanıtacak şahitlerdir. İnsanlık kültürünün kuruluşunda, gelişiminde ve ilerleyişinde Türk Ulusunun yaratıcı varlığını gösteren, bu ata andaçlarını korumakla «Türk Tarihi» ni korumuş oluruz.

Yurddaş, Ulu Cumur Başkanımız Atatürkün Yüce Önderliği altında Türk Tarihini başlangıcından başlıyarak incelemekte olan ve «Türk tarihi» nin eskiliğini, genişliğini ve yüksekliğini bütün dünyaya tanıtmağa çalışan Türk tarihi kurumu, bütün çalışmalarında tarihi eserlere dayanmaktadır. Bu eserler hepimizin ulusal, müşterek malımızdır. Onun için bu eserleri yıkılmaktan, harap olmaktan, yabancı illere ve ellere geçmekten korumak her Türk için Ulusal bir ödevdir. Yurddaş, bu ödevi canla, başla erine getirmeğe çalış Tarihi eserler bulur, böyle eserlerin yerlerini görür veya işitirsen, bu eserlerin şunun bunun eline geçmesine meydan vermeden müzelere ve hükûmet adamlarına haber ver. Kendi kendine usulsüz ve tarih devirlerini alt üst edecek toprak kazılarında bulunmaz. Böylelikle define arıyacağım diye, bulacağın eserler ne sana, ne de tarihe yarar. Sana atalardan kalmış veya eline geçmiş olan tarihi eserleri de yabancı ellere kaptırma. Bütün bunları Ulusal Kurumlara vermek kutsal amacın olsun

Türk Tarih Kurumu

BİZIM TERZİ

MUZİKLİ KOMEDİ

ŞAHISLAR

Mehmet	—	Usta
Abdurrahman	—	Birinci Çırak
Abdulmecit	—	İkinci Çırak
H. Hikmet	—	Kalfa
İhsan		
Memiş		
Meral	—	Küçük
Âdil	—	Çocuklar
Muhsin		
Sıtkı		
Sermet		

DEKOR

Sahne Bir terzi dükkânıdır. Sağda bir masa üzerinde ütü ve ütü için lâzım olan yastık v. bulunmaktadır..

Solda bir terzi makinesi, yerde kırıntı kumaş parçaları ve yanda bir sandalye üzerinde bir kaç top kumaş, dikilmiş birkaç takım köylü ve şehirli elbiseleri.

BİRİNCİ DURUŞ

Abdürrahman , Abdülmecit

(Perde açıldığı zaman vakit sabahtır. İçeride kimse yoktur. Yalnız dışardan bir şarkı duyulur.)

Her sabah açılır,
Gelenden kaçılır.
İşler hep saçılır
bu bizim terzinin

(Bundan sonra iki çırak içeri girerler ve şu şarkıyı söylerler.)

Ustamız gelince
Göz eder gizlice,
Müşteri savaşır
Hileyi sezince.

Abdürrahman — Sabah şerifler hayır olsun

Abdulmecit — Seninde kardeşim.

Abdurrahman — Her gün bu şarkıyı söyliye söyliye alıştık unutsak bile dükkân kapısında hemen ağzımızdan çıkıyor.

Abtülmecit — Neyse, onları bırak, Abdurrahman; İşe başlıyoruz değil mi?

Abturrahman — Ne işi Abdülmecit? Günlük yalana başlıyoruz. [Gülüşürler]

Abtülmecit — Yalan da bir iş sayılır.

Abdurrahman — Öyle ise Allah hayırlı avanaklar nasip eylesin!

Abdülmecit — Yalnız dükkâna değil, cemi cümlemize.

İkisi birden

Aminnnn!

İKİNCİ DURUŞ

. . . . . .

. . . . . .

Evvelkiler Memiş

Memiş — (Memiş ihtiyar bir köylüdür. Kınkın konuşmaktadır. Ağır ve sakin adımlarla girer.) Selâmün aleyküm.

Abdurrahman — (Ağırbaşlı) Aleykümüs! Selâm, Memiş ağa

Abdülmecit — (Ciddî) Abdurrahman, lâklâkiyatı bırakta şu ütüye ateş koy!

Apdurrahman — Peki beş dakika konuşmıya da izin yok mu?

Memiş — Her günkü gibi çalışırsan, müsaade bulursun.

Apdurrahman — Yok, Memiş ağa, iftira etme! Biz her daim durmadan çalışırız. [Mecide göz atarak] Müşteri burada yokken.

Memiş — Onun için oğlumun elbiseleri üç haftadanberi hâlâ çıkmadı?

Apdülmecit — O, ustanın düşüneceği bir iş; bizi alâkadar etmez.

Memiş — [Sinirli] Siz, bu dükkânın işçisi değil misiniz?

Abdurrahman — Orası doğru ama; ustanın elinde bir ay evvel alınmış elbiseler var. Onların sırasını bozmak olur mu canım?

Memiş — Kim bilir onların sahipleri elbiseden vaz geçipte gelmiyorlardır. Siz de aldırış etmiyorsunuz.

Abdülmecit — Onlar da senin gibi köylü olsalar haftada bir istasyon yaparlar Buralı oldukları için her gün üç defa oğ rıyorlar.

Memiş — Eskiyen pençelere acırım.

Abdülmecit — İçilen kahvelere acırım

Memiş — Günde kaç kahve içiliyor ki?

Abdülmecit — [Kekeliyerek] beşşşşş...

Abdurrahman — [Sözünü keserek] Her gelen, fazla bağırmasın diye kahve ile ağzını tutarız. Günde 20 müşteri gelse 10 da biz 30 kahve eder. Efendime söyliyeyim, 75 kuruş işte havaya gitti.

[Mecide dönerek] Yalan söyliyeceksen arkasını önden hazırla! Zira gerisini getirmek zor oluyor. [İşe başlarlar. Bu esnada Hikmet içeri girer.]

ÜÇÜNCÜ DURUŞ

. . . . . .

. . . . . .

Evvelkiler Hikmet

Hikmet — [Memişi görünce senli benli] O ..... Memiş, sen köye gitmedin mi?

Memiş — Gitmedim ya.

Hikmet — Canım, Madem köye gitmedin; hana, otele para vereceğine bizim gibi ahbapların evine niçin gelmedin?

Memiş — Sizin gibi ahbapların evinde yatacağım diye sokakta kalmıya niyet etmedim de ondan.

Bitmedi

3 B. 61 M. Korhan

Tutumlu kimse hayır kurumlarına yardım edendir.

YENİ ALMANCA LİSAN DERSLERİ

VE

GRAMER KURALLARI

(Yedinci dersin Devamı)

Noter: Rüknettin Sözener

CEMI

die	Löven	Arslanlar	müc. [no]
der	Löven	Arslanların	müz. [ge]
den	Löven	Arslanlara	mef. ileyh.[d]
die	Löven	Arslanları	mef. bih [aka]

MÜFRET

der	Buchstabe	Harf	müc.[no]
des	Buchstaben	Harfın	müz. [ge]
dem	Buchstaben	Harfa	me. ileyh [da]
den	Bucshtaben	Harfı	mef. bih [Ak]

CEMİ

die	Buchstaben	Harflar	müc. [no.]
der	Buchstaben	Harfların	müz. [ge.]
den	Buchstaben	Harflara	me. ileyh.[da.]
die	Buchstaben	Harfları	mef. bih. [ak]

Birinci kiyasi - hafıf i'rap ile i'rap olunan pir takım örnekler.

der	Bote	Haberci, haber götüren
der	Neffe	Yeğen, amuca, dayı, hala, teyze oğlu
der	Rabe	Karga
der	Funke	Kıvılcım, Şerare
der	Türke	Türk
der	Hase	Tavşan
der	Erbe	Mirascı

der Thee=Çay, der Käse= Peynir, der Schnee=Kar, der See=Göl İsimleri müstesna olarak aşağıda gösterildiği veçhile i'rap olunurlar.

der	Thee	Çay	No. [mü]
des	Thees	Çayın	Ge. [müz]
dem	Thee	Çaya	Da. [me.ileyh
den	Thee	Çayı	Ak. [mef.bih]
der	Käse	Peynir	No. [mü]
des	Käses	Peynirin	Ge. [mür]
dem	Käse	Peynire	Da.[me.ileyh]
den	Käse	Peyniri	Ak. [mef.bih]
	See	Göl	No. [mü]
des	Sees	Gölün	Ge. [müz]
dem	See	Göle	Da. [me.ileyh]
den	See	Gölü	Ak. [me.fbih]

Bunlar cemilerinde yalnız mefulinileyh de [N] alırlar.

2 — Sadasız harf ile nihayetlenen erkek kişi, hayvan ve eşya isimleri dahi birinci i'raptan olup müfret mücerredin den gayri hallerde nihayetine [en] alır.

Örnek

(Zum Beispiel)

MÜFRET

der	Bär	Ayı	mü. (no)
des	Bären	Ayının	müz (ge)
dem	Bären	Ayıya	me.ileyh(da)
den	Bären	Ayıyı	mef.bih [ak]

CEMİ

die	Bären	Ayılar	mü.(no)
der	Bären	Ayarın	müz (ge)
den	Bären	Alıyılara	me ileyh [da
die	Bären	Ayıları	mef.bih[ak]

MÜFRET

der	Mensch	İnsan	mü. [no]
des	Menschen	Insanın	müz. [ge]
dem	Menschen	İnsana	me.ileüh[da]
den	Menschen	İnsanı	mef.bih. [ak]

CEMI

die	Menschen	İnsanlar	mü. [no]
der	Menschen	İnsanların	müz. [ge]
den	Menschen	İnsanlara	mef.ileyh[da]
die	Menschen	İnsanları	mef.bih [ak]

Bu veçihle i'rap olunan erkek kişi ve hayvan isimlerinden bir takımı:

der	Prinz	Prens
der	Pfau	Tavus kuşu
der	Christ	Hıristiyan
der	Graf	graf
der	Held	Yeğit, kahraman

der	Narr	Divane, abdal, deli
der	Genosse	Arkadaş, kapı yoldaşı
der	Fürst	Prens
der	Mohr	Zenci
der	Tor	Akılsız
der	Bursch	Delikanlı
der	Hirt	Çoban
der	Geselle	Kalfa
der	Ochs	Öküz

Bundan maada Almancada kullanılan ve nihayetleri [st, nt, ph, t, arch, gok, nom, ak, ik] olan ecnebi isimler dahi birinci i'raptan olup müfret mücerredinden gayri hallerde [en] alırlar.

MÜFRET

der	Telegraph	Telgraf	mü. [no]
des	Telegraphen	Telgrafın	müz. [ge]
dem	Telegraphen	Telgrafa	me. ileyh [da]
den	Telegraphen	Telgrafı	mef. bih a

CEMİ

die	Telegraphen	Telgraflar	mü. [no]
der	Telegraphen	Telgrafların	müz. [ge]
den	Telegraphen	Telgraflara	me. ileyh [da]
die	Telegraphen	Telgrafları	mef. bih [ak]

Bu suretle i'rap olunan bir takım isimler.

der	Soldat	Asker
der	Monarch	Hükümdar
der	Advokat	Avukat
der	Student	Talebe
der	Materyalist	Maddiyundan olan
der	Yurist	Hukukcu, adliyeci

[der Bauer] köylü kelimesi kaide hilâ-hilâfına olarak müfret mücerredinden gayri hallerde [r] den sonra [n] alır. Keza [Herr] efendi kelimesi dahi kaide hilâfına olarak müfret mücerredinden gayri hallerde [n] alır ve ceminde bütün hallerede [en] alır.

der	Bauer	Köylü	mü. [no]
des	Bauern	Köylünün	müz. [ge]
dem	Bauern	Köylüye	me. ileyh [da]
den	Bauern	Köylüyü	mef. bih [ak]
der	Herr	Efendi	mü. [no]
des	Herrn	Efendinin	müz. [ge]
dem	Herrn	Efendiye	me. ileyh [da]
den	Herrn	Efendiyi	mef. bih [ak]

CEMİ

die	Bauern	Köylüler mü. (no)
der	Bauern	Köylülerin müz. (ge)
den	Bauern	Köylülere me. (da)
die	Bauern	Köylüleri me. bih (ak)

CEMİ

die	Herren	Efendiler mü. (no)
der	Herren	Efendilerin müz. (ge)
den	Herren	Efendilere me. (da)
die	Herren	Efendileri me. bih (ak)

Onuncu ders

(der zahnte Unterricht)

İkinci (gayri kıyasi - kuvvetli) i'rap

Birinci i'raptan olmıyan müzekker isimlerle bilcümle muhayyer isimler ikinci i'raptandır

İkinci i'rap ile i'rap olunan isimlerin, müfret müzafünileyhinde (es) yahut (s) ve mefulünileyhinde (e) alır yahut hiç birşey almaz.

İkinci i'raptan olan müzekker isimlerin i'raplarında eğer isim bir heceli olursa cemilerinde yalnız bir (E) alır ve sadalı harf dahi bir (¨) umlavt alır. Cemi mefulünileyhde (n) dahi ilâve olunur.

Örnek

(Zum Beispiel)

MÜFRET

der	Tisch	Masa	mü. (no)
des	Tisches	Masanın	müz. (ge)
dem	Tische	Masaya	me. (da)
den	Tisch	Masayı	me. bih (ak)

CEMİ

die	Tische	Masalar	mü. (no)
der	Tische	Masaların	müz. (ge)
den	Tischen	Masalar	me. (da)
die	Tische	Masaları	me. bih (ak)

MÜFRET

der	Gang	yol Gidiş, hareket, mü. (ge)
des	Ganges	Yolun müz. (ge)
dem	Gange	Yola me. (da)
den	Gang	Yolu me. bih (ak)

CEMİ

die	Gänge	yollarGidişler, hareketler, mü. (no)
der	Gänge	Yolların müz. (ge)
den	Gängen	Yollara me. (da)
die	Gänge	Yolları me. bih (ak)

Müstesna olarak aşağıda yazılı müzekker isimler (¨) umlavt almazlar.

der	Aal	yılan balığı
der	Grad	derece, rütbe, paye, mertebe
der	Laut	ses, sada
der	Pol	Kutup, Miknatıs iğnesi - nin iki uçlarından biri
der	Tag	gün
der	Punkt	nokta
der	Arm	Kol
der	Huf	Hayvan tırnağı
der	Ort	Yer, mevki, mekân
der	Strolch	Haylaz, Serseri, Hırsız
der	Schuh	Kundura
der	Dolch	Kama, Hançer
der	Hund	Köpek
der	Pfad	Pateka, Keçi yolu, dar yol
der	Stoff	Kumaş, madde, cevher

Bu isimlerden ikisini örnek olmak üzere i'rap edelim.

MÜFRET

der	arm	Kol	mü. [no]
der	Armes	Kolun	mür. [ge]
der	Arme	Kola	me. [da]
der	Arm	Kolu	me. bih [ak

CEMİ

die	Arme	Kollar	mü. (ne)
der	Arme	Kolların	müz. (ge)
den	Armen	Kollara	me. (da)
die	Arme	Kolları	me. bih (ak)

MÜFRET

der	Schuh	Kundura	mü. (no)
des	Schuhes	Kunduranın	müz. (ge)
dem	Schuhe	Kunduraya	me. (da)
den	Schuh	Kundurayı	me. bik (ak)

CEMİ

die	Schuhe	Kunduralar	mü (no)
der	Schuhe	Kunduraların	müz. (ge)
den	Shcuhen	Kunduralara	me. (da)
die	Schuhe	Kunduraları	me. bih. (ak)

Müteaddit hecalı olupta nihayetlerinde (l, m, n, r, ing) harfleri bulunan müzekker isimler müfret müzafünileylerinde (S) alırlar. Diğer halleri yukarıda tasrif olunan l,rabın aynidir.

Örnek

(Zum Beispiel)

MÜFRET

der	Yüngling	Delikanlı mü (no)
des	Yünglings	Delikanlının müz. (ge)
dem	Yünglinge	Delikanlıya me. (da)
den	Yüngling	Delikanlıyı me. bih. (ak)

CEMİ

die	Yünglinge	Delikanlılar mü. (no)
der	Yünglinge	Delikanlılara me. (da)
den	Yünglinge	Delikanlılara me. (da)
die	Yünglinge	Delikanlıları me. bih. (ak)

Bu suretle i'rap olunan bazı isimler.

der	Yasmin	Yasemin çiçeği, güzel, Hoş, lâtif koku
der	Kern	Çekirdek, bir şeyin en eyisi, özü, cevheri
der	Nessing	Enfıve tütünü sapı
der	Kerl	adam, şahıs, herif, kerata odun gibi adam
der	Samling	Fidan, tuhumdan hasıl olan Nebat
der	Salbling	ala balık
der	Urteil	Karar, hükûm
der	Helm	Tepe, yüksek yer, iki kazık üzerine konulan ağaç, travers

Necati Bey öğretmen okulu ve lisesi rasat merkezi aylık raporu

BİRİNCİ TEŞRİN 935

Tarih	Günlük vasatî suhunet	Günlük yağmur	Günlük rutubet "sabah rasadı„	Rüzgâr
1 - 11 - 935	9°	—	70°	Şimalden
2 „ „	10°	50 M. M.	86°	„
3 „ „	10°	—	78°	Şarktan
4 „ „	11°	—	57°	Cenuptan
5 „ „	13°	—	75°	Garptan
6 „ „	8°	—	86°	Şimalden
7 „ „	18°	—	74°	Şimali şarkiden
8 „ „	12°	—	71°	Şimalden
9 „ „	11°	—	93°	Şimali şarkiden
10 „ „	16°	—	55°	Şimalden
11 „ „	13°	—	73°	„
12 „ „	12°	—	65°	„
13 „ „	13°	—	60°	„
14 „ „	15°	—	39°	„
15 „ „	12°	—	55°,5	„
16 „ „	10°	—	71°	„
17 „ „	13°	—	49°	„
18 „ „	4	—	97°	„
19 „ „	9°	—	57°	„
20 „ „	9°	320 M. M.	77°	Şimali garbiden
21 „ „	5°	—	78°	Şimalden
22 „ „	2°	—	86°	„
23 „ „	10°	—	70°	„
24 „ „	14°	300 M. M.	75°	Şimali garbiden
25 „ „	13°	—	86°	Şimalden
26 „ „	11°	370 M. M.	74°	Cenubu garbiden
27 „ „	14°	280 M. M.	51°	„ „
28 „ „	11°	280 M. M.	79°	Şimali garbiden
29 „ „	10°	245 M. M.	96°	„ garbiden
30 „ „	9°	—	—	

(Max) aylık azami yağış miktarını
(Min) » asgari » » gösterir.

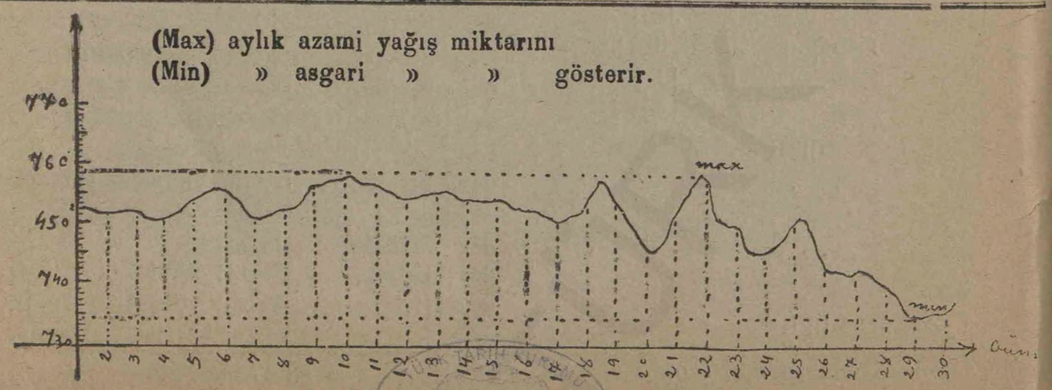

BALIKESİR İL HALK KÜTÜPHANESİ

Halkevi Köycüler Şubesi Neşriyatından :

1 — Köy kitabı — Yazan : İlbay Salim Gündoğan

Halkevi Dil, Tarih, Edebiyet Şubesi neşriyatından:

1 — Öz Türkçe adlar — Derleyenler : Abdi Ağabey oğlu, Şevki Işıkman
2 — Çepniler (Balıkesirde) — Yazan : Çağış kamunu kamunbayı H. Akay
3 — Balıkesir inanmaları — derleleyen : Öğretmen Osman Balkır

Kaynak Neşriyatından :

1 — Kaynağın 1-12 Sayısı Birinci cilt
2 — » 13.24 » İkinci »
3 — Balıkesirde Bağcılık — Yazan : Kepsütlü oğlu Halil İbrahim

---

Gelecek sayılarımızda çıkacak elde olan yazılar:

Sanırsın . . (Dizin) . . Halil Sezai	Balıkesir yatırları . . . M. Yasa-Korkut
Kızıl kuş . . (Öykü) . . Şem'i Nur	Gençliğimin öyküsü . . M. Adak
Bülbül . . . (Destan) . M. Fevzi İlhan	Baba Hatiçe . (Öykü) . . I. paraçık

Balıkesir İl Basım yerinde basılmıştır

Türk Tarihî Tetkik Cemiyeti Başkanlığına
ANKARA

Sayısı 15 kuruştur